

МВС України

Харківський національний університет внутрішніх справ

Науково-дослідна лабораторія
з проблем наукового забезпечення
правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів

Організація діяльності поліцейських офіцерів громади в місті

Практичний посібник

Харків. Вінниця 2024

УДК 351.741(477-21)
ББК 67.9(4УКР)301.163.1
О-64

Авторський колектив:

Бугайчук К.Л. – завідувач НДЛ з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів, д.ю.н., професор (Розділи 1-5, 9).

Василенко В.М. – перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., доцент (Розділи 6, 10).

Чишко К.О. – провідний науковий співробітник НДЛ з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів, к.ю.н., доцент (Розділи 6,7, 9,11).

Бахаєва А.С. – заступник начальника відділу організаційно-аналітичної роботи та контролю Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н. (Розділ 7, 8).

Рецензенти:

Музичук Олександр Миколайович – проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України.

Пархоменко Юрій Олександрович – начальник Головного управління Національної поліції в Вінницькій області, кандидат юридичних наук.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Харківського національного університету
внутрішніх справ 30.04.2024 р. Протокол № 5

У практичному посібнику висвітлено порядок організації роботи поліцейських офіцерів громади в місті. Розглянуто порядок взаємодії поліцейських офіцерів громади із органами самоорганізації населення, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськістю, адміністраціями організацій, підприємств та установ всіх форм власності. Висвітлені типові алгоритми дій поліцейських офіцерів громади з питань протидії кримінальним та адміністративним правопорушенням, проведення аудиту безпеки території адміністративної ділянки та окремих багатоквартирних будинків.

Організація діяльності поліцейських офіцерів громади в місті: практичний посібник / К.Л. Бугайчук, В.М. Василенко, К.О. Чишко, А.С. Бахаєва,; за заг. ред. К.Л. Бугайчука Х.: ХНУВС, 2024. 87 с.

© Бугайчук К.Л., Василенко В.М., Чишко К.О., Бахаєва А.С.
© Харківський національний університет внутрішніх справ, 2024

УДК 351.741(477-21)
ББК 67.9(4УКР)301.163.1
О-64

ЗМІСТ

1. Хто такі поліцейські офіцери громади?.....	5
2. Чому поліцейські офіцери громади мають діяти на основі моделі «Community Policing»?	5
3. Основні терміни, що застосовуються в роботі ПОГ	7
4. Загальні положення організації роботи ПОГ в місті.....	8
5. Аудит безпеки територій та будівель	16
6. Стандартні операційні процедури діяльності ПОГ у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху	23
7. Типові операційні процедури діяльності ПОГ в різних ситуаціях	31
8. Діяльність ПОГ щодо запобігання та протидії домашньому насильству	54
9. Взаємодія ПОГ з органами державної влади, підприємствами, установами та громадськістю	63
10. Взаємодія ПОГ із закладами освіти, органами опіки та піклування ..	70
11. Комунікація поліцейського офіцера громади.....	73
Додаток	80

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ:

БДР – Безпека дорожнього руху.

ДТП – Дорожньо-транспортна пригода.

ЗМІ – Засоби масової інформації.

ЗУ – Закон України.

КК України – Кримінальний кодекс України.

КМ України – Кабінет Міністрів України.

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення.

МВС України – Міністерство внутрішніх справ України.

МОЗ України – Міністерство охорони здоров'я України.

ПОГ – Поліцейський офіцер громади.

ПДР – Правила дорожнього руху.

СМЕ – Судово-медична експертиза

СОГ – Слідчо-оперативна група.

ТЗ – Транспортний засіб.

ТЗП – Терміновий заборонний припис щодо кривдника

УПП – Управління патрульної поліції.

ШМД – Швидка медична допомога.

1. ХТО ТАКІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ОФІЦЕРИ ГРОМАДИ?

Мета проєкту «Поліцейський офіцер громади» - забезпечити кожному територіальну громаду окремим офіцером, який не тільки працюватиме на території цієї громади, але й житиме там.

ПОГ орієнтується на потреби місцевого населення, підтримує постійний контакт з мешканцями, щоденно забезпечує порядок на своїй території, своєчасно реагує на проблеми громади

ПОГ наділяються додатковими повноваженнями, зокрема контролю за дотриманням правил дорожнього руху, профілактики правопорушень у дитячому середовищі, надання допомоги громадянам у сфері дозвільної системи

ПОГ звітує про свою діяльність не тільки перед керівництвом органу поліції, але й перед самою громадою та органами місцевої влади

2. ЧОМУ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ОФІЦЕРИ ГРОМАДИ МАЮТЬ ДІЯТИ НА ОСНОВІ МОДЕЛІ «COMMUNITY POLICING»?

Community policing – це підхід у щоденній роботі поліції, побудований на принципах постійної комунікації органів поліції та населення, при цьому:

- поліція та місцева громада відчувають спільну відповідальність за безпеку та відповідній території;
- поліція оперативно реагує на місцеві потреби і проблеми, які визначає громада;
- співпраця спрямована на попередження вчинення правопорушень та підвищення рівня безпеки мешканців громади;
- взаємодія і комунікація між населенням територіальної громади і поліцією є постійною;

– поліція застосовує індивідуальний підхід до вирішення місцевих проблем у взаємодії з населенням та місцевими органами влади.

Переваги Community Policing для мешканців громад:

- 1) Вони зможуть повідомляти поліції про проблеми у сфері безпеки та спільно з поліцією шукати рішення для їх подолання.
- 2) ПОГ при плануванні роботи буде враховувати думку населення.¹
- 3) За рахунок більш тісної комунікації та взаємодії між населенням і ПОГ, збільшиться рівень поінформованості людей про те, що робить поліція на певній території.
- 4) Громада зможе контролювати діяльність ПОГ, отримувати актуальну інформацію про стан правопорядку на відповідній території.

Переваги Community Policing для місцевої влади:

- 1) Місцева влада завжди зацікавлена у забезпеченні правопорядку на своїй території, адже від рівня безпеки залежить добробут і захищеність людей.
- 2) Забезпечення безпеки стає спільною відповідальністю поліції, місцевої влади та мешканців громади.
- 3) Community Policing дозволяє місцевій владі направити діяльність поліції на важливі для населення аспекти безпеки (наприклад, квартирні крадіжки, домашнє насильство та ін.).
- 4) Безпечна територія привабливіша для інвестиційних проектів, а це дає можливість залучити додаткові кошти для розбудови відповідної територіальної громади.²

Переваги Community Policing для Національної поліції:

- 1) Завдяки залученню населення ПОГ зможе ефективніше запобігати вчиненню нових правопорушень.

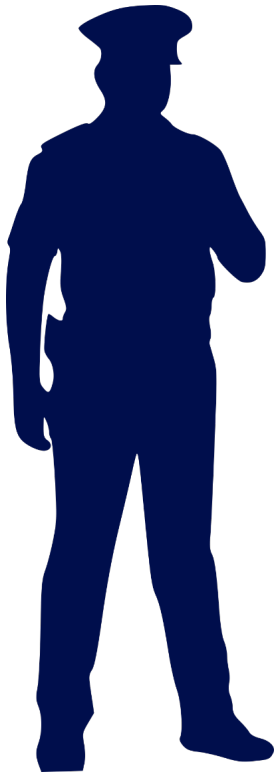
¹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

² Посібник для підвищення кваліфікації працівників органів та підрозділів Національної поліції України / О.І. Безпалова, К.Л. Бугайчук, А.В. Войціховський та ін. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС. 2019. С. 64-65

2) Завдяки постійній присутності ПОГ на відповідній території, зменшується час реагування на правопорушення та інші надзвичайні події.

3) Співпраця з населенням дозволяє заручитись підтримкою громади підвищити рівень довіри до ПОГ та органів поліції в цілому.

4) Співпрацюючи з громадою, поліція має можливість підвищувати обізнаність мешканців про свою роботу.

ПОГ орієнтований на вирішення нагальних безпекових потреб громади.

ПОГ впізнаний та доступний для населення територіальної громади 24/7.

ПОГ 80-90% робочого часу знаходиться в громаді, проживає на її території.

ПОГ - це системна інтеграція органів поліції у суспільство.

ПОГ – це залучення до партнерства всіх зацікавлених осіб.

ПОГ - це ефективне вирішення проблем і потреб місцевої громади.

3. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В РОБОТІ ПОГ

Звіт ПОГ – періодичне (не рідше ніж двічі на рік) інформування виконавчого органу місцевого самоврядування територіальної громади про стан дотримання правопорядку на території громади, ужиті заходи із запобігання правопорушенням, підвищення довіри населення до поліції.

Поліцейська дільниця – територія, що обслуговується ПОГ, із чисельністю населення, що в місті не перевищує 7 тис. осіб.

Поліцейська станція – службове приміщення, що надається для виконання покладених на нього завдань із забезпечення правопорядку в межах поліцейської дільниці.

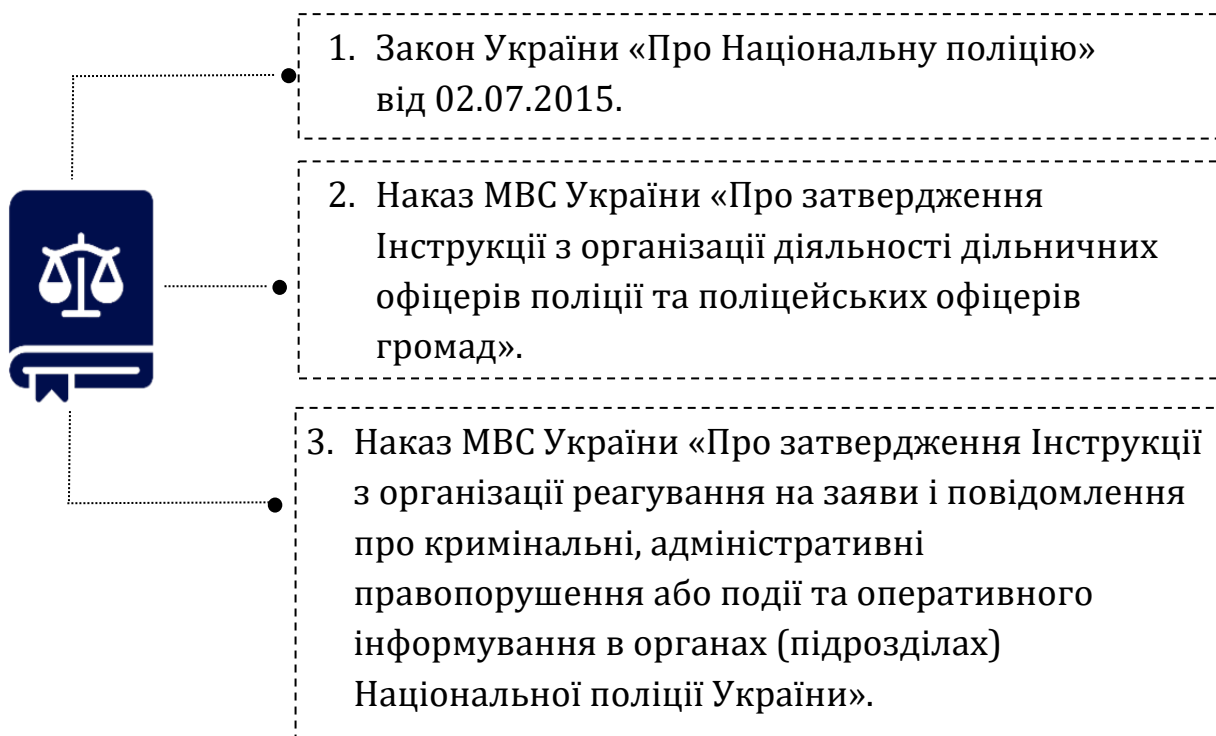
Превентивна (профілактична) робота ПОГ – діяльність, що спрямована на попередження правопорушень, перевірку дотримання

обмежень, установлених законом відносно осіб, які перебувають на профілактичному обліку, здійснення поліцейського піклування.

Реагування – дії спрямовані на організацію невідкладного прибуття ПОГ до заявника або на вказане місце події з метою припинення правопорушення, установлення особи та затримання ймовірного правопорушника, а також збереження слідів правопорушення та надання допомоги потерпілим особам.

4. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПОГ В МІСТІ

4.1. Нормативна основа та організація управління

Організаційна структура служби ПОГ:

1. Національний рівень (Національна поліція України):

Департамент превентивної діяльності Національної поліції України (загальне управління службою ПОГ).

Управління по взаємодії з громадами (безпосереднє управління службою ПОГ).

2. Регіональний рівень (ГУНП в області):

Управління превентивної діяльності ГУНП (загальне управління службою ПОГ в області).

Відділ по взаємодії з громадами (безпосереднє управління службою ПОГ в області).

3. Місцевий рівень (Районне управління поліції):

Відділ по взаємодії з громадами районного управління поліції.

Сектор по взаємодії з громадами міського відділу поліції.

Система управління підрозділами ПОГ:

1) Організація та контроль за роботою ПОГ покладаються на заступника начальника територіального (відокремленого) підрозділу – районне управління поліції (відділ поліції), який відповідно до розподілу обов'язків координує діяльність ПОГ та начальника підрозділу взаємодії з громадами (відділ, сектор).

2) Керівництво відділу (сектору) взаємодії з громадами не рідше одного разу в місяць спілкуються з керівництвом територіальної громади з метою отримання інформації діяльність ПОГ, надання відповідних рекомендацій та вирішення проблемних питань.

3) Про стан взаємодії ПОГ з територіальними громадами, їх результати роботи та проблемні питання заступник начальника ГУНП щокварталу інформує Департамент превентивної діяльності до 05 числа місяця, що настає за звітним.

4.2. Планування діяльності та час роботи ПОГ

01

Для поліцейських офіцерів громади встановлюється **п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями**. Разом з тим, у разі необхідності ПОГ має реагувати на повідомлення громадян у будь-який час доби (статті 12, 91 Закону України «Про Національну поліцію»).

02

На період тривалої відсутності ПОГ (відпустки, навчання, хвороба, відрядження) їх обов'язки покладаються на іншого ПОГ з обов'язковим інформуванням вищого керівництва та органів місцевого самоврядування.

03

У разі звільнення ПОГ або їх недостатньої кількості за погодженням із керівництвом відділу взаємодії з громадами ГУПП, вирішується питання щодо тимчасового залучення ПОГ із територіальної громади, що межує з нею.

04

ПОГ отримує на виконання матеріали безпосередньо, перебуваючи в органі поліції, шляхом пересилання електронними засобами зв'язку або передаванням від екіпажів груп реагування поліції.

ПОГ організують свою роботу за двотижневим планом, який складається з урахуванням оперативної обстановки на поліцейській дільниці та пріоритетів громади.

План затверджується керівником районного управління (відділу) поліції або заступником, який відповідно до розподілу обов'язків координує діяльність ПОГ.

Обов'язкові заходи, що вказуються в плані діяльності ПОГ :

- 1) Проведення на території обслуговування превентивних заходів.
- 2) Перевірка місць масового скупчення людей із метою отримання інформації про проблемні питання, які хвилюють громадян, а також отримання відомостей про осіб, які можуть бути причетними до вчинення правопорушень.
- 3) Здійснення превентивної роботи з особами, які перебувають на обліках Національної поліції України.
- 4) Здійснення перевірок за місцем проживання громадян - власників мисливської вогнепальної зброї, спеціальних засобів із метою забезпечення дотримання ними встановлених правил її зберігання та використання.
- 5) Забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів.
- 6) Відвідування закладів освіти з метою профілактики вчинення дітьми кримінальних та адміністративних правопорушень.³

Обмеження в роботі ПОГ:

- 1) Залучення ПОГ до участі у проведенні профілактичних заходів на території області, району (за межами закріпленої територіальної громади) проводиться тільки за дорученням керівника ГУНП.

³ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

2) У разі необхідності, зміни оперативної обстановки, проведення додаткових превентивних заходів, ПОГ може здійснювати патрулювання у вечірній, нічний час доби та у вихідні дні за вмотивованим рапортом, погодженим з начальником підрозділу превенції та/або підрозділу взаємодії з громадами районного управління (відділу) поліції.

3) Про залучення ПОГ для виконання завдань, не пов'язаних з їх службовими обов'язками, він невідкладно інформує начальника відділу (сектору) взаємодії з громадами.⁴

4.3. Особливості організації роботи ПОГ на поліцейській дільниці

1) Наказом керівника територіального органу поліції за ПОГ закріплюється поліцейська дільниця, якій присвоюється відповідний порядковий номер.

2) ПОГ зобов'язаний виконувати службові функції на закріпленій дільниці в в однострої, з табельною вогнепальною зброєю, засобами зв'язку та спецзасобами. На однострої повинен бути розміщений номер службового жетона.

3) Табельна вогнепальна зброя, боєприпаси та спеціальні засоби, зазвичай закріплюються за ПОГ на постійне зберігання.

4) Після закінчення несення служби ПОГ (крім випадків закріплення табельної вогнепальної зброї, на постійне зберігання і носіння) зобов'язані передати табельну вогнепальну зброю та боєприпаси до органу поліції.

ПОГ веде контрольно-наглядову справу, у якій містяться відомості щодо:

1) Особливостей території обслуговування, розташування й режиму роботи підприємств, установ та організацій, об'єктів дозвільної системи, об'єктів критичної інфраструктури, контактів відповідальних осіб органів місцевого самоврядування, ОСББ, органів самоорганізації населення, інших довідкових та інформаційних матеріалів щодо території обслуговування.

2) Кількості населення на території.

⁴ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

3) Кількості вчинених на поліцейській дільниці адміністративних та кримінальних правопорушень, обставин, що до них призводять.

4) Прикмет осіб, які підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень або вчинили їх.

5) Викрадених речей, транспортних засобів, плавзасобів, мисливської вогнепальної нарізної, гладкоствольної зброї, холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, нагородної короткоствольної вогнепальної зброї, які перебувають у розшуку.

6) Місць концентрації осіб, схильних до скоєння правопорушень.

7) Сил та засобів, які залучаються до охорони публічного порядку на поліцейській дільниці.⁵

4.4. Першочергові заходи, які необхідно провести ПОГ у перший квартал несення служби у межах закріпленої території

01

Провести загальні зустрічі із населенням дільниці (це можна зробити біля поліцейської станції або вибрати інше місце, що дозволяє розмістити достатню кількість людей), надати інформацію про місце розташування поліцейської станції та контактний номер телефону).

02

Налагодити зв'язки із головами ОСББ, органами місцевого самоврядування, місцевими органами державної влади, службами та установами, що розташовані на дільниці (рекомендується також створити групи у месенджерах для обміну інформацією з населенням дільниці).

03

Ознайомитися з територією обслуговування та її особливостями (здійснити поквартальний та вуличний обхід, зібрати оперативну інформацію для подальшого відпрацювання із подальшим включенням її у двотижневий план роботи ПОГ).

⁵ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

04

Провести аналіз оперативної обстановки, з метою з'ясування найбільш типового часу, місця та обставин вчинення злочинів і правопорушень на території дільниці, а також осіб, схильних до їх вчинення для подальшого відпрацювання.

05

Відвідати усі заклади (підприємства, установи, організації усіх форм власності, дошкільні та навчальні заклади, тощо), які розташовані на території обслуговування (скласти перелік таких закладів та внести до контрольно-наглядової справи дільниці)

06

Провести моніторинг автошляхів, з'ясувати кількість скоєння ДТП, причини ДТП. Здійснити моніторинг стану дорожнього покриття. Забезпечити моніторинг законності встановлених дорожніх знаків, зовнішньої реклами, малих архітектурних форм.

07

Забезпечити накопичення та збереження зібраної інформації у зареєстрованій канцеляріїю контрольно-наглядовій справі. Про результати проведення моніторингу дільниці доповісти керівництву районного управління (відділу) поліції для подальшого узагальнення

08

Перевірити підобліковий контингент, а також сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах, тимчасово переміщених осіб та осіб, які потребують додаткової уваги правоохоронних органів. Провести відпрацювання місць концентрації антигромадського контингенту

Комплексний аналіз ПОГ території обслуговування в місті має включати наступну інформацію:

Загальна інформація:

1. Карта місцевості.
2. Місцеве населення (кількість, вік, соціальний статус, особливості).
3. Місця масового скупчення громадян (парки, сквери).

Безпека дорожнього руху:

1. Стан дорожнього покриття ділянки.
2. Освітленість проїзної частини.
3. Освітленість прилеглої території до проїзної частини.
4. Актуальність дорожніх знаків.
5. Дорожня розмітка.
6. Світлофорні об'єкти.
7. Пішохідні переходи. Тротуари.
8. Схема організації дорожнього руху та її відповідність.
9. Місця скоєння ДТП.
10. Організації та особи, що відповідають за експлуатаційне утримання вулично-шляхової мережі в межах ділянки.

Підприємства, заклади та установи:

1. Органи державної влади та місцевого самоврядування, ОСББ, старостати, ЦНАП.
2. Інфраструктурні об'єкти.
3. Органи суду, прокуратури, служби безпеки України, ДСНС.
4. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служба у справах дітей та сім'ї, органи соціального захисту населення.
5. Благодійні організації, фонди, в т.ч. іноземні.
6. Заклади освіти, заклади позашкільного виховання.
7. Дитячі будинки сімейного типу.
8. Медичні установи, аптеки.
9. Бібліотеки, будинки культури.
10. Пенітенціарні заклади.
11. Притулки, інтернати.
12. Підприємства, заводи, склади (об'єкти критичної інфраструктури).
13. Суб'єкти господарської діяльності.
14. АЗС.
15. Магазини, ринки.
16. Розважальні заклади.
17. Релігійні заклади.
18. Спортивні об'єкти.
19. Місця проживання ВПО.

Особливості та специфіка населення дільниці:

1. Сім'ї, що перебувають у складних життєвих обставинах, малозабезпечені.
2. Внутрішньо переміщені особи.
3. Багатодітні родини.
4. Самотні та особи похилого віку.
5. Особи, що потрапляли у поле зору поліції та потребують подальшого супроводу.

Особи, що перебувають на профілактичному обліку у ПОГ:

1. Особи, що перебувають під домашнім арештом.
2. Сімейні кривдники.
3. Особи, що перебувають під адміністративним наглядом.
4. Особи, які не перебувають, але формально підпадають під адміністративний нагляд.
5. Раніше засуджені особи.
6. Власники зброї.

Звернення громадян:

1. Кількість звернень.
2. Сезонність, територіальність.
3. Кваліфікація.
4. Результати розгляду звернень.
5. Визначення основних проблем території обслуговування.

Проблеми території обслуговування.

1. Проблеми озвучені органами місцевого самоврядування, місцевими органами державної влади.
2. Проблеми озвучені керівниками ОСББ та інших органів самоорганізації населення
3. Проблемні питання окремих категорій населення (в залежності від території мешкання, або інших ознак: стать, соціальний статус тощо).

4. Проблеми озвучені представниками середнього та малого бізнесу.
5. Проблеми, що були озвучені представниками закладів освіти, а також особами, що навчаються в них.
6. Взаємодія місцевої влади та громади;
7. Наявність на території занедбаних місць, чи місць, що порушують санітарно-гігієнічні чи екологічні норми.

5. АУДИТ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІЙ ТА БУДІВЕЛЬ

5.1. Поняття та правила проведення аудиту безпеки

Аудит безпеки – це процес, який об’єднує осіб, які разом відвідують певну територію, або мешкають в одному будинку, з метою оцінки рівня безпеки та визначення шляхів перетворення території чи будинку на більш безпечне та комфортне місце.^{6 7}

ПОГ з метою налагодження взаємодії із населенням відповідної дільниці, головами ОСББ, органами місцевої влади та місцевими мешканцями має запропонувати усім зацікавленим особам провести аудит безпеки свого мікрорайону, двору, будинка та прилеглої території.

Під час реалізації такого проєкту слід наголосити на вигодах, які можливі для громади від проведення аудиту безпеки:

- 1) Підвищення безпеки для всіх, хто мешкає на цій території.
- 2) Підвищення обізнаності громадян у сфері протидії правопорушенням, а також щодо факторів, які впливають на рівень загальної безпеки людей чи території.
- 3) Громада сама може вплинути на власний рівень безпеки, шляхом усунення негативних факторів.
- 4) Аудит є ефективним інструментом для мобілізації жителів окремої території чи будинку.

Розрахунок часу

Час на проведення аудиту залежить від різних факторів, зокрема, загальної території проведення перевірки, насиченості об’єктами, їх

⁶ Аудит безпеки територій. Безпечно для жінки - безпечно для всіх / Олена Сулова, Леся Нечипоренко. К.: 2018. С. 3

⁷ Безпечні міста та безпечні громадські простори для жінок і дівчат Методичні рекомендації з проведення аудиту безпеки та реалізації глобальної флагманської ініціативи ООН Жінки. К.: 2021. С. 9-10

розмірів і складнощів огляду та доступу, тощо. Для першого аудиту на території 2-3 кварталів слід розрахувати на час близько 3-4 годин.

Виконавці аудиту

В ньому мають брати участь органи місцевого самоврядування, мешканці, які представляють різні категорії: жінки, чоловіки, молодь, люди похилого віку, люди з інвалідністю. Такий добір робиться, щоб кожен міг висловити зауваження чи побажання - що в будинку та на прибудинковій території несе небезпеку саме для нього чи неї, або членів їх родин. Група, що проводить аудит, складається зазвичай з 3-7 осіб.

Визначення території аудиту

Почати краще з малого, наприклад, ПОГ разом із мешканцями може:

- зробити повний аудит однієї вулиці;
- аудит всього мікрорайону з позиції одного чи двох факторів - наприклад, освітлення та дорожні знаки;
- аудит маршруту «до» і «від» зупинки громадського транспорту, розважального центру тощо;
- аудит території, з якої переважно діти ідуть в школу від місця свого проживання.

Зручний час доби проведення аудиту

Рекомендується проводити аудит у світлу пору дня та після настання темряви. Інколи місце може бути небезпечним рано вранці чи по обіді. Пори роки також можуть по-різному формувати почуття безпеки. Кущі і дерева з листям роблять місця більш ізольованими.^{8 9 10}

⁸ Як провести аудит безпеки свого багатоквартирного будинку: приклад із Дніпра. URL: https://upravbud.tilda.ws/audyt_bezpeky

⁹ Аудит безпеки та доступності багатоквартирного будинку: змініть свій дім на краще: практичний посібник для співвласників, менеджерів та управителів багатоквартирних будинків. Проект «Енергоефективність у житловому секторі України». К.: 2019. С. 6-16

¹⁰ Аудит безпеки та доступності багатоквартирного будинку та прибудинкової території в умовах воєнного стану: практичний посібник для мешканців, співвласників, ОСББ, менеджерів та управителів багатоквартирних будинків. Проект «Енергоефективність у житловому секторі України». К.: 2023. С. 7

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ при здійсненні аудиту безпеки:

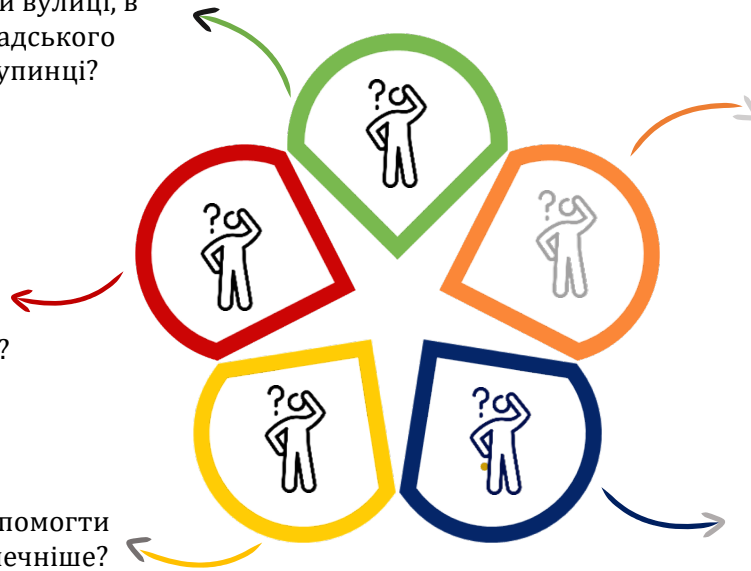
Наскільки безпечно ви
почуваєтеся у своєму
будинку, на своїй вулиці, в
очікуванні громадського
транспорту на зупинці?

Де саме ви
почувалися
(почуваєтесь)
в небезпеці?

Чи почувалися
ви колись в
небезпеці в
згаданих місцях?

Що може вам допомогти
почуватися безпечніше?

Чи обмежуєте ви
себе в чомусь
внаслідок того, що
не почуваетесь
безпечно?

5.2. Загальні критерії проведення аудиту безпеки^{11 12 13}

Освітлення

- Чи існує тут потреба в освітленні?
- Наскільки добре прилади освітлення покривають територію, на яку вони розраховані?
- Наскільки чітко освітлені дорожні знаки і вказівники?
- Чи знаєте ви, кому чи куди слід дзвонити, якщо ліхтарі чи лампочки не світяться, розбиті, чи відсутні?

Вказівники

- Чи є вказівники з назвами вулиць, напрямком руху тощо?
- Чи достатньо великі і зрозумілі літери на вказівниках?
- Чи є дошка чи вказівник з інформацією щодо термінового виклику служб допомоги?
- Чи є навколо символи, що зображують важливу інформацію –

¹¹ Як почуватися в безпеці у своєму дворі та під'їзді: поради, які не вимагають великих коштів. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/04/20/236587>

¹² Аудит безпеки територій. Безпечно для жінки - безпечно для всіх / Олена Суслова, Леся Нечипоренко. К.: 2018. С. 7-12

¹³ Аудит безпеки та доступності багатоквартирного будинку та прибудинкової території в умовах воєнного стану: практичний посібник для мешканців, співвласників, ОСББ, менеджерів та управителів багатоквартирних будинків. Проект «Енергоефективність у житловому секторі України». К.: 2023. С. 7

- Чи можна побачити обличчя людини на відстані 25 метрів?
- Чи затіняється освітлення деревами та кущами?
- Наскільки добре освітлені тротуари і пішохідна зона?

Поле видимості

- Чи може людина чітко побачити те, що знаходиться попереду?
- Чи закривається поле огляду гострими кутами, стінами, кущами, рекламними щитами та іншими перешкодами?
- Що можна зробити, щоби поліпшити кут огляду території?
- Чи пов'язаний кут огляду території із освітленням?

Місця для переховування

- Чи є місця, де можна сховатися?
- Чи є місця, які мають бути зачинені, огорожені чи закриті?

Сходові майданчики

- Чи достатній рівень освітлення на сходинках будинку?
- Як відчувається людина, коли користується сходами?
- Чи зручно користуватися сходами вночі?
- Чи почує хтось, якщо людина проситиме про допомогу?

таку, як телефони виклику екстрених служб, сходи тощо?

- Чи легко зрозуміти вказівники тим, хто не знає української мови?
- Чи зможе розгледіти вказівники особа зі слабким зором?

Тварини

- Чи є в цій місцевості домашні тварини?
- Де провадиться вигул домашніх тварин?
- Чи дотримуються правила виходу домашніх тварин?
- Чи є в цій місцевості бездоглядні тварини?
- Чи забруднюють тварини місцевість?

Шляхи зникнення

- Чи може людина зникнути з цього місця швидко і непомітно?
- Чи виглядає місце покинутим?

Ліфти

- Чи комфортне освітлення в ліфті?
- Чи є в ліфті символи чи інструкції, які дають достатньо інформації про дії на випадок надзвичайної ситуації?
- Чи зображені символи так, щоби їх могли зрозуміти діти?
- Чи є в ліфті необхідні речі, що знадобляться під час довготривалої зупинки?

Ізоляція

- Чи можна бачити і чути людей навколо і чи можна вважати, що вони бачать і чують вас?
- Чи реально можливо у випадку потреби швидко викликати служби допомоги?
- Чи є тут камери стеження?
- Чи патрулюється ця місцевість поліцією, військовими, міською вартою чи іншими подібними службами?

Доступність

- Чи є доступ до приміщення людям на кріслі колісному?
- Чи легко доступні приміщення для маломобільних груп населення, особам з інвалідністю?
- Чи на прийнятній висоті розміщені поштові скриньки, дошки повідомлень тощо?

Паркування і гаражі

- Чи колір стін на підземних паркуваннях ефективно відбиває світло?
- Наскільки близько знаходяться люди, якщо є потреба просити про допомогу?
- Чи легко сюди потрапити людям ззовні?

Місця можливих нападів

- Чи є тут місця, де хтось може сховатися?
- Чи є в будинку, приміщенні і поза ним, окремі місця де можна почуватися некомфортно, в небезпеці?
- Чи є навколо обстежуваного місця (будинку) сміття?
- Чи присутні сліди вандалізму?
- Чи є навколо будинку чи дороги звалища?

Попередження надзвичайних ситуацій і втручання

- Чи обізнаний персонал закладу про дії на випадок надзвичайних ситуацій?
- Чи розміщені в закладі символи чи інструкції, які дають достатньо інформації про дії на випадок надзвичайної ситуації?
- Чи знайомі персонал і відвідувачі і відвідувачки з інструкціями, як поводитися в небезпечних ситуаціях?

Передбачення маршруту пересування

- Наскільки легко передбачити маршрут пересування людини для потенційних кривдників?
- Чи можна сказати, що видно те, що знаходиться в кінці шляху, тунелю тощо?

5.3. Аудит безпеки окремого будинку¹⁴

Слід відмітити, що наведені у попередньому підрозділі критерії стосуються, в більшості, аудиту території обслуговування ПОГ. В той же час слід відмітити, що для жителів будинків розроблено спеціальну анкету аудиту (див. Додаток А), на підставі якої мешканці за власною ініціативою можуть провести відповідний аудит безпеки.

Разом із цим для полегшення роботи ПОГ та місцевої громади наведемо основні критерії безпеки, використовуючи які мешканці зможуть розпочати проводити відповідний аудит.

Освітлення в під'їзді, на сходових клітинах, у коридорах

Рекомендується встановлення світильників із датчиками руху в достатній кількості, освітлювати доступи до ліфту, підвалу, горища. Номери поверхів та квартир мають добре освітлюватись.

Освітлення прибудинкової території

У дворі повинні бути встановлені достатньо яскраві ліхтарі. Ззовні кожен під'їзд має добре освітлюватися.

Вказівники та інформація

Назва вулиці та номер будинку мають чітко читатися в будь-який час. Біля кожного під'їзду має бути табличка з його номером. На інформаційній дошці мають бути номери екстрених служб та поради, як діяти у разі нападу.

Поле видимості перед будинком

Має бути достатньо вільний огляд шляху із двору будинку. Двір не має бути захарашений припаркованими авто, смітниками, чагарниками тощо. Не має бути місць, де чекав би злочинець.

¹⁴ Аудит безпеки та доступності багатоквартирного будинку та прибудинкової території в умовах воєнного стану: практичний посібник для мешканців, співвласників, ОСББ, менеджерів та управителів багатоквартирних будинків. Проект «Енергоефективність у житловому секторі України». К.: 2023. С. 9-15

Технічні заходи безпеки

Двері в під'їзді повинні мати дзвінок або домофон. «Тривожна кнопка» або її аналог має бути встановлена у ліфті. Двірник має забезпечити, щоб у дворі та під'їзді не було слизько. Слід встановити камери спостереження.

Враховуючи специфіку діяльності ПОГ в місті, для проведення аудиту безпеки окремого будинку потрібно встановити співпрацю з ОСББ або ініціативною групою мешканців такого будинку

ОСББ – це об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, яке може бути створене власниками квартир та/або нежитлових приміщень багатоквартирного будинку з метою ефективного управління будинком і прибудинковою територією.

Слід відрізнити збори ОСББ та збори співвласників будинку. Загальні збори ОСББ можуть відбуватися тільки в будинку, де таке ОСББ створено. Якщо в будинку немає ОСББ, то там відбуваються саме збори співвласників будинку.^{15 16}

Якщо у будинку створено ОСББ

Запропонуйте на зборах ОСББ розглянути питання проведення аудиту безпеки та доступності будинку і двору. З'ясуйте, які проблеми існують, та напишіть план та бюджет для їх виправлення. Документи має затвердити

Якщо у будинку немає ОСББ

Ви можете прийняти рішення про проведення аудиту безпеки та впровадження його рекомендацій на зборах співвласників будинку, заручившись їх підтримкою. Далі це рішення має виконати управитель будинку.

Якщо ви не можете переконати мешканців будинку

Спробуйте зробити із однодумцями те, що можливо. Переконайте управителя зробити принаймні ті заходи, які можна впровадити без надто великих фінансових вливань та помітного підвищення тарифу на утримання будинку.

¹⁵ Як провести аудит безпеки свого багатоквартирного будинку: приклад із Дніпра. URL: https://upravbud.tilda.ws/audyt_bezpeky

¹⁶ Як почуватися в безпеці у своєму дворі та під'їзді: поради, які не вимагають великих коштів. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/04/20/236587>

6. СТАНДАРТНІ ОПЕРАЦІЙНІ ПРОЦЕДУРИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОГ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

ДТП без потерпілих (ст. 124 КУпАП)¹⁷

- 01** ➔ **Забезпечити власну безпеку:**
 - увімкнути пробліскові маячки, аварійно світову сигналізацію, в т.ч. на ТЗ учасників ДТП;
 - виставити знак аварійної зупинки;
 - огородити місце ДТП конусами та знаками «Увага! Оформлення ДТП»;
 - вдягнути світловідбиваючий жилет.

- 02** ➔ **Встановити осіб-учасників ДТП, отримати від них документи:**
 - посвідчення водія;
 - свідоцтво про реєстрацію ТЗ;
 - договір обов'язкового страхування власників наземних транспортних засобів.

- 03** ➔ **Встановити коло осіб, яких необхідно опитати:**
 - свідки ДТП;
 - водії/ пасажери та інші особи, яким можуть бути відомі будь-які факти обставин пригоди.

- 04** ➔ **Провести документальне оформлення:**
 - здійснити необхідні заміри;
 - скласти схему ДТП, яку підписують учасники ДТП та поліцейський.

- 05** ➔ **Оформити інші матеріали ДТП за ст. 124 КУпАП:**
 - пояснення учасників пригоди та свідків;
 - показання технічних приладів;
 - показання засобів фото- та/або відеоспостереження.

¹⁷ Якщо учасникам ДТП завдано тілесні ушкодження необхідно надати домедичну допомогу, викликати ШМД, СОГ і провести огляд на стан сп'яніння.

06 ➔ В разі наявності ознак алкогольного чи наркотичного сп'яніння провести огляд учасників ДТП на стан сп'яніння:

Ознаки алкогольного сп'яніння:

- запах алкоголю з порожнини рота;
- порушення координації рухів, порушення мови;
- виражене тремтіння пальців рук;
- різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя.

Ознаки наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції:

- наявність однієї чи декількох ознак стану алкогольного сп'яніння (крім запаху алкоголю з порожнини рота);
- звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло;
- сповільненість чи підвищена жвавість чи рухливість ходи, мови;
- почервоніння обличчя або неприродна блідість.

07 ➔ Провести видачу та вилучення документів:

- видати учасникам ДТП документи та/або їх копії;
- тимчасово вилучити посвідчення водія (ст. 265-1 КУпАП);
- видати водієві тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом (строком до 3-х місяців з дати вилучення посвідчення).

08 ➔ Провести процесуальні дії відповідно до положень КУпАП:

- скласти протокол про адміністративне правопорушення передбачене ст. 124 КУпАП;
- додати до нього: схему місця ДТП; пояснення учасників пригоди та свідків; показання технічних приладів; показання засобів фото- та/або відеоспостереження; інші матеріали, які необхідні для прийняття рішення у справі.

Профільні підзаконні нормативно-правові акти:

1. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення

безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395.

2. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції: наказ МВС України та МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735.

Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших ПДР (ст. 122 КУпАП)¹⁸

01 ➔ **Вчинити підготовчі дії:**

- зупинити службовий автомобіль позаду автомобіля правопорушника;
- оцінити обстановку небезпеки дорожнього руху та вийти із автомобіля;
- включити нагрудну камеру.

02 ➔ **Встановити контакт з водієм:**

- підійти до автомобіля правопорушника;
- прикрити двері водія до безпечного рівня з урахуванням щільності дорожнього руху (уникати ескалації, дії супроводжувати вербальною та юридичною комунікацією);
- представитися (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання, за вимогою пред'явити службове посвідчення та назвати причину зупинки).

03 ➔ **Отримати та перевірити дані водія:**

- отримати дані від водія, необхідні для складання адміністративних матеріалів;
- повернутися до службового автомобіля;
- перевірити особу по інформаційним.

04 ➔ **Скласти процесуальні документи:**

- скласти протокол про адміністративне правопорушення в сфері забезпечення БДР та/або

¹⁸ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

- постанову по справі про адміністративне правопорушення;
- повернутися до правопорушника ознайомити із складеними матеріалами та вручити особі їх копію.

Протокол про адміністративні правопорушення

складається ПОГ в разі вчинення проступку передбаченого ч. 5, 7 ст. 122 КУпАП.

Постанова по справі про адміністративне

правопорушення вноситься ПОГ на місці вчинення правопорушення, якщо воно передбачене частинами 1-3, 5, 6 ст. 122 КУпАП.¹⁹

Додаткова інформація:

1. Якщо адміністративне правопорушення, передбачене ч.ч. 1, 3 ст. 122 КУпАП (в частині порушення правил зупинки, стоянки), зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису), ПОГ зобов'язаний розмістити на лобовому склі ТЗ копію постанови про накладення адміністративного стягнення за порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису) або повідомлення про притягнення до адміністративної відповідальності.²⁰

2. Тимчасове затримання транспортного засобу проводиться ПОГ у разі наявності в нього підстав вважати, що водієм учинено порушення, передбачені частинами 3, 5-7 ст. 122 КУпАП у частині порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху, порушення правил зупинки чи стоянки на місцях, що позначені відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою, на яких дозволено зупинку чи стоянку лише ТЗ, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, ТЗ, оснащених електричними двигунами.²¹

¹⁹ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

²⁰ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

²¹ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

Керування ТЗ особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130 КУпАП) ²²

01 ➔ **Здійснити підготовчі дії:**

- оглянути ТЗ щодо наявності потенційних небезпек;
- включити нагрудну камеру;
- представитися та назвати причину зупинки (звернення).
- за наявності ознак алкогольного сп'яніння запропонувати особі пройти огляд на стан алкогольного чи наркотичного сп'яніння на місці з використанням спеціальних технічних засобів.

02 ➔ **Оглянути особу на стан алкогольного чи наркотичного сп'яніння:**

Водій погодився пройти огляд на місці зупинки автомобіля:

- огляд проводиться за допомогою алкотестеру із застосуванням технічних засобів відеозапису;
- в разі неможливості відеозапису, огляд необхідно провести у присутності двох свідків;
- результати огляду слід зафіксувати в акті огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів, який складається в 2-х примірниках;
- у разі виявлення ознак сп'яніння, скласти протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 130 КУпАП.

Водій відмовляється пройти огляд на місці зупинки автомобіля:

- запропонувати особі пройти огляд у закладі охорони здоров'я;
- отримати у закладі охорони здоров'я відповідний висновок із результатами огляду;
- у разі виявлення ознак алкогольного сп'яніння, скласти протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 130 КУпАП.

Водій відмовляється пройти огляд як на місці зупинки автомобіля, так і в закладі охорони здоров'я:

- скласти протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 130 КУпАП
- у протоколі зазначити ознаки сп'яніння і дії водія щодо ухилення від огляду, супроводжуючи це застосуванням

²² Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

технічних засобів відеозапису (а в разі неможливості застосування таких засобів у присутності двох свідків).

03 ➔ **Тимчасово вилучити посвідчення водія (стаття 265-1 КУпАП):**

- посвідчення водія вилучається до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення;
- про тимчасове вилучення посвідчення водія робиться запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

04 ➔ **Видати водієві тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом.**

05 ➔ **Здійснити тимчасове затримання транспортного засобу:**

ТЗ перешкоджає дорожньому руху або стоїть в забороненому місці:

- якщо ТЗ суттєво перешкоджає дорожньому руху чи створює загрозу безпеці руху (ст. 265-4 КУпАП) або він розміщений на місцях, призначених для зупинки, стоянки, безоплатного паркування ТЗ, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю необхідно організувати тимчасове затримання ТЗ.
- викликати спеціальний автомобіль-евакуатор через чергового чергової частини.

ТЗ не заважає дорожньому руху, стоїть на дозволеному місці:

- за відсутності умов передбачених у ст. 265-4 КУпАП необхідно провести тимчасове затримання ТЗ шляхом блокування його коліс за допомогою технічних пристроїв.

06 ➔ **Провести заключні процесуальні дії:**

- зафіксувати місце розташування ТЗ в режимі фотозйомки;
- скласти акт огляду та тимчасового затримання ТЗ;
- направити супровідним листом матеріали справи про адміністративне правопорушення до суду.

Профільні підзаконні нормативно-правові акти:

1. Про затвердження Порядку тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції України

транспортних засобів та їх зберігання: постанова КМ України від 17.12.2008 № 1102.

2. Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду, затвердженого: постанова КМ України від 17.12.2008 № 1103.

3. Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення: постанова КМ України від 17.12.2008 № 1086.

Роз'яснення окремих дій ПОГ у разі виявлення недоліків утримання чи пошкодження вулично-шляхової мережі (ст.ст. 139, 140 КУпАП)

Вулично-шляхова мережа – це призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, мережа вулиць, доріг, внутрішньоквартальні та інші проїзди, тротуари, пішохідні та велосипедні доріжки, набережні, майдани, площі, а також автомобільні стоянки та майданчики для паркування транспортних засобів з інженерними та допоміжними спорудами, технічними засобами організації дорожнього руху (стаття 1 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» від 06.09.2005).²³

Ця мережа на конкурсних засадах може передаватись балансоутримувачам таких об'єктів, які забезпечують її утримання відповідно до Правил утримання вулично-шляхової мережі населених пунктів та технічних засобів регулювання дорожнього руху затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.11.2017 № 296.²⁴

²³ Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 № 2807-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>

²⁴ Про затвердження Правил утримання технічних засобів регулювання дорожнього руху вулично-дорожньої мережі населених пунктів: Наказ Мінрегіону від 08.11.2017 № 296. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-17#Text>

ПОГ уповноважений складати протоколи про адміністративні правопорушення за статтями 139, 140 КУпАП.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення, передбачене частинами 1-3 ст. 140 КУпАП, вноситься ПОГ, а за статтею 139, ч. 4 статті 140 КУпАП – судом.

При складанні протоколу про адміністративні правопорушення, передбачені ст.ст. 139, 140 КУпАП **до них необхідно долучати акт обстеження ділянки вулично-шляхової мережі з відповідними замірами та схемою про:**

- пошкодження шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд, трамвайних колій чи технічних засобів регулювання дорожнього руху;
- самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху;
- перешкоду для дорожнього руху, у тому числі забруднення шляхового покриття;
- пошкодження асфальтобетонного покриття доріг унаслідок руху машин на гусеничному ході;
- порушення нормативів щодо обладнання на дорогах місць проведення ремонтних робіт, залишення дорожніх машин, будівельних матеріалів, конструкцій;
- умови та стан шляху, які загрожують безпеці дорожнього руху;
- порушення або невиконання правил на підприємствах, в установах та організаціях під час розроблення та виготовлення транспортних засобів і деталей до них або інших предметів їх додаткового обладнання, під час проектування, реконструкції та ремонту шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд.

Додаткова інформація:

1. Прибувши на місце події або в разі самостійного виявлення недоліків в утримання вулично-шляхової мережі, необхідно в найкоротші терміни забезпечити збір первинної інформації (фото-, відео-, пояснення акт (схема) обстеження ділянки вулично-шляхової мережі).

2. Із цього питання ПОГ доцільно встановити контакти із відділами БДР УПП, на яких покладено функцію обстеження стану вулично-шляхової мережі, задля організації спільної роботи в даному напрямку.

3. ПОГ уповноважений на винесення спеціальних приписів (вимог) щодо усунення недоліків в утриманні вулично-шляхової мережі.

Такі вимоги висуваються до посадових осіб органів на які покладено обов'язок забезпечення належного утримання вулично-шляхової мережі. За невиконання такої вимоги в передбаченій законами та підзаконними актами строк, настає відповідальність за статтею 188-28 КУпАП.²⁵

7. ТИПОВІ ОПЕРАЦІЙНІ ПРОЦЕДУРИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОГ В РІЗНИХ СИТУАЦІЯХ

7.1. Кримінальні правопорушення

Крадіжка (ст. 185 КК України)²⁶

1. Перебуваючи на місці події повідомити черговій частині адресу (місце знаходження) та оперативну обстановку.

2. За можливості з'ясувати ситуацію, орієнтуючись на дані від осіб на місці події.

3. Провести затримання особи з високим рівнем ризику²⁷, дотримуючись тактичних принципів (ст. 37 ЗУ «Про Національну поліцію»).

4. Провести поверхневу перевірку особи (ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію»).

5. Забезпечити охорону місця події від доступу сторонніх осіб з метою збереження слідів кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 36 ЗУ «Про Національну поліцію»)²⁸.

6. Викликати СОГ.

²⁵ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

²⁶ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

²⁷ **Високий рівень ризику** – поєднання ймовірності та наслідків настання несприятливих подій, що в службово-бойовій діяльності можуть призвести до загибелі.

²⁸ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

Виявлення особи, яка знаходиться під впливом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 307 КК України) ²⁹

1. Перебуваючи на місці події повідомити черговій частині адресу (місце знаходження) та оперативну обстановку.
2. Представитись і почати діалог, під час якого спробувати з'ясувати що саме вживала особа.
3. Максимально швидко провести поверхневу перевірку особи (ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію»).
4. У разі направлення зброї у бік поліцейського та погрози її застосування, зайняти укриття (прикриття) оголити вогнепальну зброю та привести її у бойову готовність і попередити про намір її застосування, в радіоефірі викликати допоміжні сили (ч. 11 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»).
5. Провести затримання особи з високим рівнем ризику, дотримуючись тактичних принципів (ст. 37 ЗУ «Про Національну поліцію»).
6. Виявивши зупинку дихання надати домедичну допомогу, дотримуючись тактичних принципів та пріоритетів: власна безпека, виконання завдання, домедична допомога.
7. Викликати ШМД, повідомити чергову частину, викликати СОГ.
8. Забезпечити охорону місця події від доступу сторонніх осіб (ч. 1 ст. 36 ЗУ «Про Національну поліцію»).

Бійка (статті 121-126, 128 КК України)

1. Перебуваючи на місці події повідомити черговій частині адресу (місцезнаходження) та оперативну обстановку.

2.1. Шляхом ефективною комунікації вирішити ситуацію.

2.1. За умови наявності небезпеки для ПОГ зайняти укриття (прикриття) оголити вогнепальну

²⁹ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

зброю та привести її у бойову готовність і попередити про намір її застосування, в радіоефірі викликати допоміжні сили та ШМД (ч. 11 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»)³⁰

2.2. Тримати дистанцію, застосовуючи ефективні команди, та заходи примусу або спеціальні засоби.

2.2. Уразі невідкорення особою поліцейському та направлення в його бік зброї з загрозою її застосування, застосувати вогнепальну зброю (ч. 11 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»).

3. Після застосування заходів примусу, спеціальних засобів або вогнепальної зброї оцінити ситуацію та контролювати порушників.

4. Викликати СОГ.

Вбивство (статті 115, 116, 118, 119 КК України)³¹

1. Перебуваючи на місці події повідомити черговій частині адресу (місце знаходження) та оперативну обстановку.

2. При виявленні особи, яка вчинила злочин та/або за умови наявності небезпеки для ПОГ зайняти укриття (прикриття) оголосити вогнепальну зброю та привести її у бойову готовність і попередити про намір її застосування, в радіоефірі викликати допоміжні сили та ШМД (ч. 11 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»)³²

3. Шляхом ефективною комунікації вирішити ситуацію.

4.1. Уразі невідкорення особою поліцейському та направлення в його бік зброї з загрозою її застосування, застосувати

4.1. При нападі на поліцейського розірвати дистанцію, зайняти укриття(прикриття),викликати допоміжні сили в радіоефірі,

³⁰ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

³¹ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

³² Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

вогнепальну зброю (ч. 11 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»).

подаючи чіткі голосові розкласти людей на землю.

4.2. Надати домедичну допомогу.

4.2. При прибутті допоміжних сил затримати особу.

5. Забезпечити охорону місця події від доступу сторонніх осіб з метою збереження слідів кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 36 ЗУ «Про Національну поліцію»).

6. Викликати СОГ.

Погроза вбивством (ст. 129 КК України) ³⁴

1. Перебуваючи на місці події повідомити черговій частині адресу (місце знаходження) та оперативну обстановку.

2. Зайняти укриття (прикриття) оголити вогнепальну зброю та привести її у бойову готовність і попередити про намір її застосування, в радіоефірі викликати допоміжні сили (ч. 11 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»).

3. Забезпечити охорону місця події від доступу цивільних осіб з метою забезпечення публічної безпеки (ч. 1 ст. 36 ЗУ «Про Національну поліцію»).

4. Шляхом ефективної комунікації та деескалації знизити рівень конфлікту та намагатись відтягнути час до приїзду допоміжних сил.

5. При прибутті допоміжних сил затримати особу.

6. Провести поверхневу перевірку особи (ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію»).

7. Викликати СОГ.

Добровільна здача вибухівки (ч. 3 ст. 263 КК України) ³⁵

1. Перебуваючи на місці події повідомити черговій частині адресу (місце знаходження) та оперативну обстановку.

³³ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

³⁴ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

³⁵ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

2. При виявленні вибухівки – діяти згідно алгоритму поводження з вибухонебезпечними предметами:

- з безпечного місця повідомити ДСНС.
- не підходити до предмета, не торкатись і не пересувати його.
- не допускати до предмета інших людей.
- припинити всі види робіт у районі знаходження вибухонебезпечного предмета.
- не користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух).
- дочекатись прибуття фахівців (вибухотехніків), указати місце і час виявлення предмету.

3. Провести поверхневу перевірку особи (ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію»).³⁶

4. Викликати СОГ.

Конфлікт з потенційною загрозою життю, здоров'ю особи та/або її майну (статті 121-126, 128, 194, 347, 352, 378 КК України)³⁷

1. Перебуваючи на місці події повідомити черговій частині адресу (місце знаходження) та оперативну обстановку.
2. Зайняти тактично вигідну позицію.
3. З'ясувати фактори ескалації конфлікту – позбутися їх.
4. Проводити ефективну комунікацію, намагаючись з'ясувати вимоги особи та таким чином провести деескалацію конфлікту.
5. Провести затримання особи з високим рівнем ризику.³⁸
6. Дотримуючись тактичних принципів провести поверхневу перевірку особи (ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію»).³⁹
7. Викликати СОГ.

³⁶ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

³⁷ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

³⁸ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

³⁹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

Загальні рекомендації для ПОГ

1. ПОГ завжди повинен пам'ятати про такі речі:

- заходи особистої безпеки;
- власний емоційний контроль;
- швидкість реагування на ситуацію;
- озвучення необхідних попереджень;
- дотримання тактичних принципів;
- знання законодавства;
- ефективність надання домедичної допомоги.

2. Під час забезпечення охорони місця події, необхідно звернути та забезпечити збереження таких слідів:

- знаряддя злочину;
- відбитки пальців;
- сліди взуття / коліс / крові
- обривки одягу;
- осколки;
- недопалки, сірники.

7.2. Адміністративні правопорушення

Загальний алгоритм дій ПОГ під час документування адміністративного правопорушення:

- 01** ➔ **Вимагати припинення протиправних дій.**
За умови малозначності правопорушення та належної поведінки правопорушника, попередити про відповідальність та наслідки (ст. 22 КУпАП).⁴⁰
- 02** ➔ **Кваліфікувати протиправну поведінку.**
Встановити, чи є в діях особи ознаки складу адміністративного правопорушення передбаченого конкретною нормою КУпАП.
- 03** ➔ **Встановити орган, уповноважений скласти протокол про адміністративне правопорушення, суб'єкта, що розглядає справу, строк її розгляду, на підставі чого**

⁴⁰ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

повідомити правопорушника про місце та час розгляду справи.

Слід використовувати :

- главу 17 КУпАП «Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення»;
- ст. 255 КУпАП «Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення»;
- ст. 276 КУпАП «Місце розгляду справи про адміністративне правопорушення»;
- ст. 277 КУпАП «Строки розгляду справ про адміністративні правопорушення».

- 04** ➔ **Якщо неможливо скласти протокол на місці вчинення правопорушення**, в найкоротший термін доставити особу до поліції, штабу громадського формування, громадського пункту охорони порядку, про обставини доставлення доповісти рапортом керівнику поліцейського підрозділу.
- 05** ➔ **За наявності підстав визначених у ст. 260 КУпАП, провести адміністративне затримання**, встановити особу правопорушника, перед помещенням для тримання у службовому приміщенні відділу поліції, провести особистий огляд, огляд речей і вилучити їх, про що скласти протокол про адміністративне затримання.
- 06** ➔ **У випадку оспорювання правопорушником факту вчинення протиправного діяння та стягнення, скласти протокол** про адміністративне правопорушення.
- 07** ➔ **При наявності компетенції розглянути справу** та накласти стягнення від імені Національної поліції, винести постанову у справі про адміністративне правопорушення (ст. 258 КУпАП).
Під час розгляду справи ПОГ повинен врахувати: характер проступку, ступінь вини особи, його майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність (ст.ст. 34, 35 КУпАП).
- 08** ➔ **Протягом доби направити супровідним листом матеріали справи** про адміністративне правопорушення органу (посадовій особі) для розгляду.

Додаткова інформація:

Слід мати на увазі, що інколи в тексті частини першої статті 255 чинного КУпАП прямо не зазначається стаття (номер статті) за якою поліцейський має право скласти протокол про адміністративне правопорушення.

Натомість за цими ж проступками за органами Національної поліції у статті 222 КУпАП прямо закріплений обов'язок розглянути таку справу.

Із цього виникає питання «Хто має право складати протокол, якщо справу розглядає орган Національної поліції, а у статті 255 КУпАП немає чіткої вказівки суб'єкта складання протоколу?»

В цьому випадку слід керуватися **положеннями частини другої статті 255 КУпАП**, яка зазначає, що у справах про адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесено до відання органів, зазначених у статті 222 (чит. Органи Національної поліції), протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені на те посадові особи цих органів.⁴¹

Таким чином, якщо справу розглядають органи поліції, а суб'єкт складання протоколу в чинному КУпАП прямо не зазначений, то і протокол в цій справі складають працівники Національної поліції.

Дрібне хуліганство (ст. 173 КУпАП)⁴²

1. Доповісти черговій частині про прибуття на місце події та зазначити її адресу.
2. Оглянути довколишню територію щодо наявності потенційної небезпеки.
3. Включити нагрудну камеру.
4. Попередити про відповідальність за правопорушення та наслідки невиконання законних вимог поліцейського (ст. 185 КУпАП, ч. 2 ст. 342 КК України).
5. Припинити правопорушення.

⁴¹ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁴² Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

6. За необхідності застосувати заходи поліцейського примусу для затримання правопорушника (ст. 260 КУпАП, ст. 42 Закону України «Про Національну поліцію»).

7. Надіти кайданки (п. 1 ч. 3 ст. 45 Закону України «Про Національну поліцію»).

8. Доповісти черговій частині про застосування заходів примусу до особи та актуальну оперативну обстановку.

9. Провести поверхневу перевірку затриманого (ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію»)⁴³

10. Розглянути можливість складання протоколу про адміністративне правопорушення (Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції затверджена наказом МВС України від 06.11.2015 № 1376).⁴⁴

Відмежування злісної непокори від опору

1. Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі працівника правоохоронного органу (ст. 185 КУпАП):

Відмова від виконання наполегливих, неодноразово повторених законних вимог чи розпоряджень виконанні ним службових або відмова, виражена в зухвалій формі, що свідчить про явну зневагу до осіб, які охороняють громадський порядок.

2. Опір працівнику правоохоронного органу під час виконання ним службових обов'язків (ст. 342 КК України):

Активна фізична протидія здійсненню працівником поліції обов'язку по охороні публічного порядку.

⁴³ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

⁴⁴ Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>

Булінг (цькування) учасника освітнього процесу (ст. 173-4 КУпАП) ⁴⁵

Основні ознаки булінгу:

- наявність сторін: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- однією зі сторін правопорушення (булер або потерпілий) в обов'язковому порядку має бути дитина (особа, яка не досягла вісімнадцятирічного віку);
- наявність наслідків: заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого

Загальний алгоритм дії ПОГ:

- 01** ➔ Отримавши повідомлення про факт вчинення булінгу, ПОГ **здійснити виїзд** до закладу освіти.
- 02** ➔ Після прибуття на місце події **провести опитування** всіх її учасників (постраждалу дитину, булера, спостерігачів, викладачів (обов'язково класного керівника), керівника закладу освіти.
- 03** ➔ Рекомендувати батькам постраждалої дитини **звернутись до психолога** та/або лікаря-педіатра з метою отримання висновку про психологічний та/або фізичний стан дитини.
- 04** ➔ Протягом доби **повідомити службу у справах дітей** та підрозділ ювенальної превенції.
- 05** ➔ Повідомити в центр вторинної правової допомоги.
- 06** ➔ **Якщо правопорушник досяг 16 років.**
 - -булінг вчинений однією дитиною вперше – скласти протокол про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 173-4 КУпАП;

⁴⁵ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

- -групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення – скласти за ч. 2 ст. 173-4 КУпАП.

07 ➔ Якщо правопорушник не досяг 16 років.

- -булінг вчинений вперше однією дитиною – скласти протокол про адміністративне правопорушення за ч. 3 ст. 173-4 КУпАП на батьків булера або осіб, які їх замінюють;
- - групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення - скласти протокол про адміністративне правопорушення за ч. 4 ст. 173-4 КУпАП на батьків булера/булерів або осіб, які їх замінюють.

08 ➔ У разі виявлення факту неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу – скласти протокол про адміністративне правопорушення відносно керівника закладу освіти за ч. 5 ст. 173-4 КУпАП.

09 ➔ Після поставлення підрозділом ювенальної превенції дитини, яка вчинила булінг (цькування) учасника освітнього процесу **на профілактичний облік** (підстава-копія постанови суду щодо притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 173-4 КУпАП дитини чи батьків або осіб, які їх замінюють) **ПОГ у подальшому здійснює контроль та профілактичні заходи щодо такої дитини.**

Процесуальні документи, які мають бути складені та направлені до суду:

- 1) Рапорт про надходження до поліції повідомлення щодо вчинення булінгу.
- 2) Заява батьків постраждалої особи.
- 3) Пояснення учасників події (постраждалої дитини, булера, спостерігачів, вчителів, класного керівника, керівника закладу освіти).

4) У випадках вчинення булінгу у формі фізичного насильства необхідно долучити довідку про наявність тілесних ушкоджень, психологічного насильства – висновок про психологічний стан дитини.

5) Характеристика булера та постраждалої дитини.

6) Повідомлення директора школи (за наявності).

7) Протокол про адміністративне правопорушення за ст. 173-4 КУпАП.⁴⁶

Додаткова інформація:

Хоча в ЗУ «Про освіту» серед основних ознак булінгу виділено «систематичність», в КУпАП остання зазначена як обтяжуюча ознака (а не основна), яка передбачає суворіше покарання за вчинення такого діяння

Розпиття алкогольних напоїв в громадських місцях (ст. 178 КУпАП)⁴⁷

1. Доповісти черговій частині про прибуття на місце події та зазначити її адресу.

2. Зайняти тактично вигідну позицію.

3. Припинити правопорушення, якщо необхідно провести затримання особи (ст. 260 КУпАП).

4. В разі необхідності надати домедичну допомогу та викликати ШМД.

5. Провести поверхневу перевірку особи (ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію»).

6. Оформити матеріали про адміністративне правопорушення, в залежності від ситуації:

– скласти протокол про адміністративне правопорушення/ протокол про адміністративне затримання

– прийняти пояснення у правопорушника та свідків;

– розглянути справу та винести постанову по справі про адміністративне правопорушення, передбачене ч.ч. 1, 2 ст. 178 КУпАП;

⁴⁶ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁴⁷ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

– скласти окремий рапорт про застосування фізичної сили чи спеціальних засобів до особи.

7. У випадку документування адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 178 КУпАП протягом доби направити супровідним листом матеріали справи про адміністративне правопорушення до суду.⁴⁸

Додаткова інформація:

Розпиття спиртних напоїв неповнолітньою особою разом із батьками, правопорушення кваліфікується за **статтею 180 КУпАП**, яка встановлює адміністративну відповідальність за доведення неповнолітнього до стану сп'яніння батьками неповнолітнього, особами, які їх замінюють, або іншими особами.

Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (ст. 184 КУпАП)⁴⁹

Підстави притягнення батьків до адміністративної відповідальності:

- незабезпечення необхідного харчування, медичного догляду, лікування дитини, що негативно впливає на її фізичний розвиток як складник виховання;
- уникнення спілкування з дитиною в обсязі, необхідному для її нормального самоусвідомлення;
- заборона або ненадання дитині доступу до культурних та інших духовних цінностей;
- несприяння засвоєнню дитиною загально визнаних норм моралі;
- нестворення умов для здобуття нею освіти;
- вчинення адміністративного правопорушення дитиною, яка не досягла віку адміністративної відповідальності;

⁴⁸ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁴⁹ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

– вчинення дитиною діянь, що містять ознаки кримінального правопорушення, відповідальність за які передбачена КК України, якщо вони не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність.

Додаткова інформація:

Частиною першою ст. 184 КУпАП передбачена відповідальність за ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання **неповнолітніх** дітей.

При цьому неповнолітньою вважається дитини у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Отже, положеннями цієї статті фактично не передбачена відповідальність за неналежне виконання батькам або особами, які їх замінюють, обов'язків щодо виховання **малолітньої** дитини (дитина, що не досягла чотирнадцятирічного віку).

З цього виходить, що у статті міститься правова колізія, яка час від часу є підставою закриття у суді адміністративних проваджень за ч. 1 ст. 184 КУпАП.

Загальний алгоритм дій ПОГ:

1. Отримавши інформацію про невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей ПОГ здійснює виїзд за місцем її мешкання.
2. По приїзду повідомляє чергову частину про обставини події.
3. негайно повідомляє службу у справах дітей у разі наявності необхідності прийняття рішення щодо вилучення дитини. В інших випадках – протягом доби.
4. Повідомляє про подію підрозділ ювенальної превенції.
5. Роз'яснює положення чинного законодавства щодо відповідальності за невиконання обов'язків щодо виховання дітей, у чому саме полягає протиправність дій;
6. Перевіряє умови проживання дитини.
7. Звертає увагу на стан батьків або осіб, що їх замінює (чи не перебувають останні у стані сп'яніння).
8. Опитує всіх мешканців приміщення. Якщо є підстави вважати, що діти у присутності батьків або осіб, що їх замінюють не здатні надати правдиву інформацію залучають педагога, а за необхідності психолога.
9. Опитує сусідів.

Докази невиконання батьківських обов'язків, що направляються до суду:

- повідомлення про невиконання батьківських обов'язків, в тому числі від представника закладу освіти;
- пояснення всіх, хто мешкає у приміщенні, сусідів, класного керівника;
- письмове пояснення особи, яка притягається до відповідальності про обізнаність невиконання нею батьківських обов'язків;
- відео з нагрудної камери поліцейського;
- фото, на яких зображені умови проживання дитини;
- клопотання директора школи про розгляд питання невиконання батьківських обов'язків (за необхідності);
- доповідні записки класного керівника про відсутність дитини у школі (за необхідності);
- письмові пояснення директора школи (за необхідності);
- довідка про склад сім'ї;
- протокол про адміністративне правопорушення за відповідною частиною статті (чч. 1-3, 7 ст. 184 КУпАП).

Перевірка власника вогнепальної зброї (статті 191-193 КУпАП) ⁵⁰

1. Прибувши на місце фактичного проживання особи, яка має зареєстровану вогнепальну зброю отримати дозвіл на вхід в приміщення.
2. Перевірити умови зберігання та стан вогнепальної зброї, а також відповідні дозвільні документи.⁵¹
3. У випадку відсутності порушень правил дозвільної системи задокументувати факт перевірки у спеціальному журналі.

Якщо працівник поліції виявив порушення, то необхідно:

1. Зайняти тактично вигідну позицію.

⁵⁰ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁵¹ Зброя, бойові припаси до неї, основні частини зброї, пристрої та патрони до них, що належать громадянам, **мають зберігатися в металевих ящиках, сейфах, спеціально виготовлених для зберігання зброї**, за місцем їх постійного проживання або в місцях тимчасового перебування власників (дачних будинках тощо) та які виключають вільний доступ до них сторонніх осіб. При цьому зброя, пристрої мають бути в розрядженому стані.

2. Пояснити суть правопорушення та зробити місце безпечним, за допомогою ефективної комунікації.

3. Якщо комунікація провалена – провести затримання особи з високим ризиком (ст. 260 КУпАП).

4. Провести поверхневу перевірку особи.

5. Скласти необхідну документацію:

– протокол про адміністративне правопорушення (ст. 191-193 КУпАП);

– пояснення особи, що вчинила правопорушення;

– постанову по справі про адміністративне правопорушення (ст. 192 КУпАП).

6. У випадку документування адміністративного правопорушення, передбаченого ст.ст. 191, 193 КУпАП протягом доби направити супровідним листом матеріали справи про адміністративне правопорушення до суду.

Профільні підзаконні нормативно-правові акти:

1. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.1998 № 622.

Перевірка особи, яка перебуває під адміністративним наглядом (187 КУпАП) ⁵²

1. Прибувши на місце фактичного проживання особи щодо якої встановлено адміністративний нагляд, отримати дозвіл на вхід в приміщення.

2. Переконатись у додержанні особою правил адміністративного нагляду.

⁵² Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

У випадку відсутності порушень правил дозвільної системи задокументувати факт перевірки в обліковій справі.

Якщо працівник поліції виявив порушення, то необхідно:

1. Зайняти тактично вигідну позицію.
2. Пояснити суть правопорушення та зробити місце безпечним, за допомогою ефективної комунікації.
3. Якщо комунікація провалена – провести затримання особи з високим ризиком (ст. 260 КУпАП).⁵³
11. Провести поверхневу перевірку особи (ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію»)⁵⁴
4. Скласти необхідну документацію:
 - протокол про адміністративне правопорушення (ст. 187 КУпАП);⁵⁵
 - пояснення від правопорушника.
5. У випадку документування адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 187 КУпАП протягом доби направити супровідним листом матеріали справи про адміністративне правопорушення до суду.⁵⁶

Додаткова інформація

За порушення правил адміністративного нагляду може наступати і кримінальна відповідальність, передбачена ст. 395 КК України, зокрема за самовільне залишення особою місця проживання з метою ухилення від адміністративного нагляду, а також неприбуття без поважних причин у визначений строк до обраного місця проживання особи, щодо якої встановлено адміністративний нагляд у разі звільнення з місць позбавлення волі.⁵⁷

⁵³ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁵⁴ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

⁵⁵ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁵⁶ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

⁵⁷ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Профільні підзаконні нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» від 01.12.1994.

2. Наказ МВС України від 04.11.2003 № 1303/203 «Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі».⁵⁸

7.3. Забезпечення ПОГ публічного порядку на адміністративній дільниці

Охорона громадського (публічного) порядку. Патрулювання.

ПОГ повинен забезпечити належний громадський порядок і безпеку на поліцейській дільниці, тобто підтримувати нормальну обстановку та порядок на вулицях, площах, в парках і в інших громадських місцях, вживаючи при цьому своєчасних заходів щодо виявлення, запобігання й припинення порушень громадського порядку та громадської безпеки.

01 ➔ **Запобігає вчиненню адміністративних проступків:**

- виявляє та припиняє адміністративні правопорушення;
- встановлює причини та умови, що сприяють вчиненню правопорушень, вживає в межах своєї компетенції заходів щодо їх усунення;
- сприяє забезпеченню відповідно до чинного законодавства режиму воєнного або надзвичайного стану в разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості;
- детально та об'єктивно з'ясовує всі обставини події на місці з порушниками громадського порядку;
- доповідає черговому чергової частини про всі випадки виникнення загрози громадській безпеці, необхідності залучення технічної допомоги та аварійних служб,

⁵⁸ Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС України від 04.11.2003 № 1303/203 URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/REG8645?an=580&ed=2003_11_04

забезпечує охорону відповідної зони надзвичайної події.

02 ➔ **Запобігає вчиненню правопорушень неповнолітніми:**

- виявляє групи підлітків, з боку яких спостерігаються антигромадські прояви, місця їх скупчення та доповідає про них черговому чергової частини, а за можливості у спеціальні служби в справах дітей;
- не допускає порушень вікових обмежень працівниками торговельних закладів при продажу спиртних напоїв, пива і тютюнових виробів;
- виявляє осіб, які втягують неповнолітніх в злочинну діяльність, пияцтво, наркоманію, проституцію, азартні ігри, інші антигромадські дії, доповідає про них черговому чергової частини;
- забезпечує збереження знайдених, вилучених у затриманих осіб документів, речей, цінностей та іншого майна, вживає заходи для їх повернення законному власнику.

03 ➔ **Захищає власність від протиправних посягань:**

- володіє інформацією про розташовані в межах поліцейської дільниці промислові, торговельні та інші підприємства, організації, знає режим їх роботи і охорони;
- не допускає проникнення сторонніх осіб на охоронювані території;
- в межах території дільниці звертає увагу на підозрілих осіб, що мають при собі великі пакунки (сумки, ящики), переносять або перевозять меблі, побутову техніку, вироби із металу;
- регулярно проводить зустрічі з мешканцями дільниці з питань запобігання крадіжок із приватних домоволодінь чи квартир;
- звертає увагу на транспорт, який вивозить з підприємств, установ і організацій вантажі, особливо в неробочий час, при виникненні підозри перевіряє у водіїв наявність маршрутного листа, його реквізити, товарні документи.

04 ➔ **Забезпечує стабільність порядку управління:**

- надає у межах наданих прав допомогу народним депутатам, представникам органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань у здійсненні їх законної діяльності, якщо їм чиниться протидія або загрожує небезпека з боку правопорушників;
- забезпечує виконання загальнообов'язкових легітимних рішень органів місцевого самоврядування з питань охорони громадського порядку і правил торгівлі у невстановлених місцях.

05 ➔ Здійснює сервісну діяльність:

Надає домедичну допомогу особам, які потерпіли від правопорушень і нещасних випадків, перебувають у безпорадному або небезпечному для життя і здоров'я стані, а також неповнолітнім, які знаходяться без нагляду батьків та/або застосовують до них поліцейське піклування (ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію»)⁵⁹.

Групові порушення громадської безпеки і порядку (масові заворушення)

При попередженні і припиненні групових порушень громадської безпеки і порядку та масових заворушень ПОГ повинен:

- 1) знати обстановку та контингент осіб при проведенні походів, мітингів, демонстрацій на вулицях та в інших місцях масового скупчення людей;
- 2) зосередити увагу на обставинах, які можуть викликати чи сприяти вчиненню групових порушень громадської безпеки і порядку;
- 3) доповісти про ці обставини черговому чергової частини;
- 4) в разі доцільності самостійно вжити заходи щодо усунення таких обставин, а також вимагати вжиття заходів від відповідних посадових осіб;
- 5) негайно реагувати на факти хуліганських проявів і сигнали громадян про можливі групові порушення громадської безпеки і порядку;

⁵⁹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

6) розглянути можливість затримання хуліганів з метою виключення можливості виникнення безпорядків;

7) роз'яснити порушникам неправомірність їх дій і вимагати припинення протиправної поведінки;

8) вжити заходи щодо припинення торгівлі спиртними напоями в неустановлених місцях, особливо на території проведення спортивних та інших масових заходів, а також разом з адміністрацією парків, стадіонів, розважальних закладів вживати заходів щодо недопущення на спортивні та інші культурно-масові заходи осіб у нетверезому стані;

9) доповісти черговому чергової частини про випадки невиконання власниками видовищних закладів та іншими посадовими особами обґрунтованих вимог щодо забезпечення належного порядку.

Доповідаючи черговому про конфліктну ситуацію, ПОГ повинен повідомити про: характер, місце і час виникнення конфліктної ситуації; причини її виникнення; контингент і кількість учасників конфлікту; кількість присутніх громадян та їх ставлення до конфлікту.

На випадок виникнення групових порушень громадської безпеки і порядку ПОГ повинен знати шляхи і маршрути, на яких найбільш зручно вилучати затриманих з місця події, а також приміщення, де їх можна тримати до прибуття спеціальних ТЗ.

7.4. Дії ПОГ під час розшуку безвісно зниклих дітей

Під час розшуку безвісно зниклих дітей ПОГ повинен:

01 ➔ **Зібрати інформацію про дитину** з метою встановлення причини самовільного залишення дитиною сім'ї/ загальноосвітньої школи-інтернату/ школи або училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання/ притулку для дітей/ центру соціально-психологічної реабілітації дітей. Така інформація може міститись у:

- протоколах огляду за місцем проживання, навчання чи останнього місця перебування дитини;

- даних, що містяться в поясненнях і протоколах допитів;
- вилучених в процесі огляду слідової інформації та біологічних об'єктах, записів з особистих щоденників, зошитів та записників дитини;
- результатах моніторингу засобу стільникового зв'язку, соціальних мереж Інтернет;
- базах даних оперативних обліків поліції;
- соціально-педагогічних характеристиках за місцем проживання, навчання, роботи дитини.

02 ➔ **Проаналізувати отриману інформацію, роблячи акцент на наступному:**

- часі, місці та обставинах безвісного зникнення дитини;
- фізичному та психічному стані дитини на момент зникнення;
- індивідуальних особливостях дитини, її уподобаннях, особливих прикметах зовнішності, одягу та речей, які були в дитини на час її зникнення;
- відомостях про сім'ю дитини (склад, освітній рівень, ставлення до релігії, особливості умов сімейного життя);
- взаємовідносинах, що склалися у дитини в сім'ї/ загальноосвітньому закладі/ школі-інтернаті/ дитячому будинку;
- відомостях про близьких та інших родичів;
- колі знайомств, спілкуванні та дружніх стосунках в соціальних мережах Інтернет, взаємовідносинах у колективі;
- рельєфі місцевості в районі зникнення, а також гідрометеорологічних умовах у день зникнення.

03 ➔ **Невідкладно провести першочергові практичні заходи щодо встановлення місцезнаходження зниклої безвісти дитини.**

04 ➔ **Залучити в установленому порядку до проведення розшукових заходів сили та засоби інших підрозділів поліції, у тому числі з використанням оперативно-технічних можливостей.**

- 05** ➔ **Проінформувати особовий склад** поліції про розшук безвісно зниклої дитини.
- 06** ➔ **Проінформувати громадськість та ЗМІ** про безвісне зникнення дитини шляхом:
- надання орієнтування (з фотокарткою) про безвісне зникнення дитини до
 - центрів комунікації, розміщення орієнтування з фотокарткою дитини на стенді в відділках поліції;
 - виготовлення розшукових плакатів «Увага розшук» та їх розміщення в місцях масового скупчення людей.
- 07** ➔ **Якщо упродовж 24 годин після подання заяви,** повідомлення за фактом безвісного зникнення дитини за результатами першочергових заходів **місцезнаходження дитини не встановлено**, що свідчить про можливість вчинення стосовно неї кримінального правопорушення, необхідно проінформувати керівника слідства про подію для її попередньої кваліфікації, та вжити додаткових заходів щодо розшуку дитини.
- 08** ➔ **При встановленні місцезнаходження дитини,** яка перебувала в розшуку як безвісно зникла, необхідно передати дитину батькам/ законним представникам, а в разі їх відсутності — представникові органу опіки і піклування, або помістити її до притулку служби у справах дітей місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, про що повідомити ініціатору розшуку.
- 09** ➔ **З метою усунення причин та умов,** які можуть спричинити зникнення дітей, доцільно внести відповідні подання до:
- органу опіки та піклування — у разі залишення дитиною сім'ї;
 - управлінь (відділів) освіти та науки, молоді і спорту – у разі залишення дитиною загальноосвітньої школи-інтернату, школи або училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання.

8. ДІЯЛЬНІСТЬ ПОГ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

8.1. Домашнє насильство як кримінальне правопорушення

Домашнє насильство (ст. 126-1 КК України) ⁶⁰

1. Підставою для початку досудового розслідування кримінальних правопорушень щодо домашнього насильства є лише заява потерпілого (ст. 477 КПК України).
2. Ознаками об'єктивної сторони правопорушення є:

1 Систематичність

Якщо домашнє насильство було вчинено 4 рази і більше, то його кваліфікують за ст. 126-1 КК України

2 Наявність умислу

Відповідно до статті 24 КК України умисел може бути як прямим, так і непрямим

3 Наявність наслідків

Фізичні чи психологічні страждання, розлади здоров'я, втрата працездатності, емоційна залежність

⁶⁰ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Додаткова інформація

1. Домашнє насильство може мати такі форми як: психологічне, економічне, фізичне.

2. Сексуальне ж насильство за відсутністю ознак зґвалтування, кваліфікується за ст. 153 КК України, а зґвалтування – як різновид сексуального насильства – за ст. 152 КК України.⁶¹

Особливості кваліфікації окремих форм домашнього насильства:

Фізичне насильство у розрізі ст. 126-1 КК України проявляється у вигляді систематичних ляпасів, стусанів, штовханні, щипанні, шмаганні, кусанні.

При цьому заподіяння удару, побоїв, мордування, тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, незаконне позбавлення волі, заподіяння смерті, жорстоке поводження, інші подібні діяння насильницького характеру, якщо їх вчинено систематично, також є фізичним насильством в розумінні ст. 126-1, але вони, зокрема і тоді, коли їх вчинено не систематично, потребують додаткової кваліфікації за статтями 121, 122, 125, 126, 135, 136, 146, 115, 120 або іншими КК України – залежно від наслідків, які настали, чи інших обставин.⁶²

Психологічне насильство передбачає систематичне насильство над емоціями постраждалої особи і включає словесні та невербальні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, а також контроль у репродуктивній сфері.

При цьому примушуванні особи до певних дій слід додатково кваліфікувати за статтями 134, 142, 143, 154, 300, 301, 303 КК України; за наявності ознак катування – і за ст. 127 КК України, погрозу вбивством –

⁶¹ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

⁶² Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

за ст. 129 КК України, погрозу знищення майна – за ст. 195 КК України.⁶³

Економічне насильство – систематичне умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів, на які потерпілий має передбачене законом право, або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися.

В окремих випадках є потреба у додатковій кваліфікації (за статтями 150, 150-1, 164, 165, 166, 167, 304 КК та ін.)

У тих випадках, коли постраждала особа відмовляється писати заяву за фактом вчинення щодо неї кримінального правопорушення, проходити СМЕ **доцільно скласти протокол про адміністративне правопорушення за ст. 173-2 КУпАП та винести ТЗП щодо кривдника.**⁶⁴

Дії ПОГ у разі встановлення фактів вчинення домашнього насильства, що мають ознаки кримінального правопорушення

1. Перебуваючи на місці події повідомити черговій частині адресу (місце знаходження) та оперативну обстановку.
2. Припинити домашнє насильство, дотримуючись заходів особистої безпеки.
3. За допомогою ефективної комунікації затримати кривдника.
4. Надати домедичну допомогу (за необхідності викликати ШМД).
5. Провести оцінку ризиків вчинення домашнього насильства та за наявності підстав винести ТЗП.
6. За наявності ознак кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України, а також інших правопорушень, пов'язаних із застосуванням домашнього насильства (як от нанесення тілесних ушкоджень різного ступеню тяжкості, проте за відсутності такої

⁶³ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

⁶⁴ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

ознаки як систематичність) викликати СОГ та до її приїзду забезпечувати заходи з охорони місця події.⁶⁵

7. Після прибуття СОГ доповісти старшому про обставини події.

Додаткова інформація:

1. Обов'язково: потрібно встановити:

- чи є у сім'ї уразливі особи (діти, особи похилого віку, вагітні жінки, люди з інвалідністю, тощо);
- де вони зараз та де були під час акту домашнього насильства;
- проінформувати уповноважених суб'єктів (місцева адміністрація, Служба в справах дітей).

2. На місці події необхідно звернути увагу на:

- сліди фізичного домашнього насильства (кров, синці, рани, опіки);
- стан учасників події домашнього насильства (травми, алкогольне чи наркотичне сп'яніння, ознаки переляку, тремтіння рук чи всього тіла, роздратування, плач);
- стан житлового приміщення (сліди крові, розбиті предмети побуту, розкидані речі, розбиті меблі, вікна, розірваний одяг і т.п.);
- види знарядь чи засобів, якими могли бути спричинені ушкодження.

8.2. Домашнє насильство як адміністративне правопорушення

01 ➔ **Перед виїздом на місце події:**

- уточнити в заявника дані про: форму насильства, присутність дітей під час події, кількість учасників події, необхідність надання їм медичної допомоги, наявність зброї, тварин, наявність у учасників події статусу учасника бойових дій;
- перевірити бази даних щодо перебування учасників події на профілактичних обліках та з'ясувати наявність у них зареєстрованої вогнепальної зброї;

⁶⁵ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

- у разі, якщо ситуація вимагає залучення допоміжних сил, повідомити про це чергового чергової частини.

02 ➔ Після прибуття на місце події:

- дотримуватись заходів особистої безпеки;
- вжити заходи, передбачені законодавством, щодо негайного припинення правопорушення;
- у разі необхідності надати постраждалій особі або правопорушнику першу медичну допомогу та/або викликають бригаду швидкої медичної допомоги;
- за наявності свідків/очевидців події провести їх опитування;
- якщо свідком/очевидцем події є дитина, повідомити про це чергового чергової частини з метою внесення відомостей до окремого ЄО;
- у разі наявності ознак кримінального правопорушення викликати СОГ.

Дії ПОГ при здійсненні роботи з постраждалою особою:

1. За можливості забезпечити перебування постраждалої особи окремо від кривдника (з метою деескалації конфлікту бажано проводити опитування учасників подій в окремих приміщеннях).

2. Поінформувати про можливість: написання заяви щодо вчинення правопорушення та винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника; направлення до спеціалізованих установ, які надають допомогу постраждалим від домашнього насильства звернення до суду із заявою про винесення обмежувального припису стосовно кривдника.

3. Провести оцінку ризиків вчинення домашнього насильства (проводиться окремо щодо кожної постраждалої особи).

Про всі встановлені факти вчинення домашнього насильства ПОГ у **найкоротший термін, але не пізніше однієї доби, (в разі необхідності та якщо учасником або свідком такої події є дитина – негайно)** інформують структурний підрозділ місцевої державної адміністрації відповідальний за реалізацію державної політики щодо попередження домашнього насильства та служби у справах дітей.

Дії при здійсненні роботи з постраждалою від домашнього насильства дитиною:

Дитина, яка постраждала від домашнього насильства – особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства.

Загальний алгоритм дій:

1) Повідомити про таку подію службу у справах дітей та підрозділ ювенальної превенції (для мінімізації можливості додаткового психологічного травмування дитини доцільно залучати фахівців, які мають психологічну освіту).

2) Оскільки дитина у присутності батьків може боятись надавати достовірну інформацію, доцільно проводити її опитування за участі психолога або педагога.

3) Провести оцінку ризиків вчинення домашнього насильства щодо кожної дитини, яка безпосередньо зазнала домашнього насильства або стала свідком/очевидцем такої події.

Додаткова інформація:

1. «Домашнє насильство, вчинене у присутності дитини» та «дитина свідок/очевидець домашнього насильства» – це не одне й те саме.

Присутньою під час такої події може бути дитина, наприклад, якій виповнилось один рік. Проте така дитина не здатна оцінити ситуацію, очевидцем якої вона стала, а також передати необхідну інформацію у той, чи інший спосіб.

Тому, цілком логічним є те, що дитина може бути свідком (очевидцем) домашнього насильства, а як наслідок – вважатись постраждалою особою, тільки тоді, коли вона буде не просто присутня, а буде здатна усвідомлювати та аналізувати обставини тих події, споглядачем яких їй довелось стати.

2. Якщо у зв'язку із вчиненням домашнього насильства стосовно дитини вона не може проживати із своїми батьками, іншими законними представниками, то на час подолання причин і наслідків домашнього насильства дитина може бути влаштована до родичів, у

сім'ю патронатного вихователя, до центру соціально-психологічної реабілітації дітей, притулку для дітей служб у справах дітей, в яких створені належні умови для проживання, виховання, навчання та реабілітації дитини відповідно до її потреб.

Дії ПОГ при здійсненні роботи з кривдником:

- 1) Заспокоїти особу (якщо вона поводиться агресивно) та встановити контакт для проведення подальшої розмови (бесіди).
- 2) Не піддаватися на можливі провокації з боку кривдника.
- 3) Роз'яснити положення чинного законодавства щодо відповідальності за вчинення домашнього насильства та роз'яснити, у чому саме полягає протиправність дій.
- 4) Поінформувати кривдника про спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству, які можуть застосовуватись до нього.
- 5) За наявності підстав винести відносно кривдника терміновий заборонний припис (на основі проведеної оцінки ризиків, за заявою постраждалої особи або на власне переконання поліцейського).
- 6) У разі встановлення, що відносно потерпілої особи вчинено домашнє насильство не кримінального характеру, скласти протокол про адміністративне правопорушення за відповідною частиною ст. 173-2 КУпАП.
- 7) У подальшому здійснює контроль та профілактичні заходи за місцем проживання кривдника.

Додаткова інформація:

Хоча положення чинного законодавства не містять чітких інструкцій щодо необхідності одночасного винесення ТЗП та складання протоколу про адміністративне правопорушення за ст. 173-2 КУпАП, **ми вважаємо за доцільне скласти обидва процесуальні документа разом, оскільки ТЗП є одним із спеціальних заходів реагування на випадки домашнього насильства, а протокол про адміністративне правопорушення є засобом фіксації такої події.**⁶⁶

⁶⁶ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

Дії при здійсненні роботи з дитиною-кривдником:

Дитина-кривдник - особа, яка не досягла 18 років та вчинила домашнє насильство у будь-якій формі.

Загальний алгоритм дій:

- 1) Повідомити про факт вчинення дитиною домашнього насильства ювенальну превенцію та службу у справах дітей.
- 2) Провести роз'яснювальну бесіду щодо наслідків вчинення такого діяння.
- 3) У разі необхідності винести терміновий заборонний припис стосовно кривдника.
- 4) Скласти протокол про адміністративне правопорушення за ст. 173-2 КУпАП (якщо дитині-кривднику на момент вчинення правопорушення виповнилось 16 років).

Особливості складання процесуальних документів за статтею 173-2 КУпАП, у випадках де кривдником є дитина:

Протокол про адміністративне правопорушення:

- 1) Якщо дитина, яка не досягла віку адміністративної відповідальності, вчинила домашнє насильство щодо одного з батьків – до відповідальності має бути притягнуто іншого (за ч. 1 ст. 184, якщо дитині менше ніж 14 років; за ч. 3 ст. 184 КУпАП якщо дитині 14-16 років).⁶⁷
- 2) Якщо дитина, яка не досягла віку адміністративної відповідальності, вчинила домашнє насильство, до відповідальності мають бути притягнені або один з батьків, або обидва (в залежності від конкретної ситуації).⁶⁸

⁶⁷ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁶⁸ Стаття 141 Сімейного кодексу України.

1. Мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою.

3) Якщо дитина, яка не досягла 16 років, вчинила домашнє насильство щодо батька/матері, який/яка виховує дитину одноосібно (неповна сім'я), протокол за ч. 1 або ч. 3 ст. 184 КУпАП не складається. Така дитина перебуває на обліку в службі у справах дітей як така, що потрапила у складні життєві обставини (абз. 6 п. 2 Постанови КМУ від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»). При цьому ПОГ в обов'язковому порядку має проводити профілактичні заходи з такими дітьми.

Винесення ТЗП стосовно дитини-кривдника:

1) **ТЗП є самостійною підставою** постановки на профілактичний облік в органах Національної поліції, в тому числі і дитини-кривдника, проте чинним законодавством неврегульоване питання щодо віку, з якого допускається його винесення.

2) У разі необхідності винесення ТЗП щодо дитини-кривдника треба враховувати те, що: 1) **ТЗП доцільно виносити водночас з протоколом про адміністративне правопорушення** за ст. 173-2 КУпАП (оскільки останній є засобом фіксації самої події); 2) чинним законодавством передбачена відповідальність за невиконання вимог ТЗП (ст. 173-2 КУпАП); 3) вік, з якого настає адміністративна відповідальність – 16 років.⁶⁹

3) У разі наявності законних підстав **ТЗП слід застосовувати до осіб, які досягли загального віку** адміністративної відповідальності.

4) При цьому, у разі **якщо дитина-кривдник має спільне місце проживання/перебування з постраждалою особою**, ТЗП не може містити таких заходів як: «зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи»; «заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи» (ч. 10 ст. 25 Закону).⁷⁰

2. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою статті 157 Сімейного кодексу України

⁶⁹ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁷⁰ Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

9. ВЗАЄМОДІЯ ПОГ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ПІДПРИЄМСТВАМИ, УСТАНОВАМИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ

9.1. Загальні положення

Основні завдання ПОГ у сфері взаємодії з громадськістю:

1. Зосередження уваги на ефективній превенції та з'ясуванні потреб громадян і спільне з громадою їхнє вирішення (питання безпеки, правової, інформаційної та моніторингової діяльності).
2. Попередження найбільш характерних для закріпленої території правопорушень.
3. Негайний виїзд на виклик, патрулювання певної зони відповідальності з метою попередження вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень.
4. Проведення профілактичної та роз'яснювальної роботи з громадянами, здійснення заходів перевірки щодо осіб, за якими здійснюється нагляд.
5. Забезпечення правопорядку на території обслуговування.

Основні інструменти взаємодії ПОГ з організаціями, підприємствами, установами, громадськими формуваннями та населенням:

01

Діалог та співпраця:

ПОГ повинен встановлювати діалог з громадою, органами державної влади та самоорганізації населення. Це може включати регулярні зустрічі, громадські обговорення та партнерську роботу над безпековими проектами.

02

Залучення до прийняття рішень:

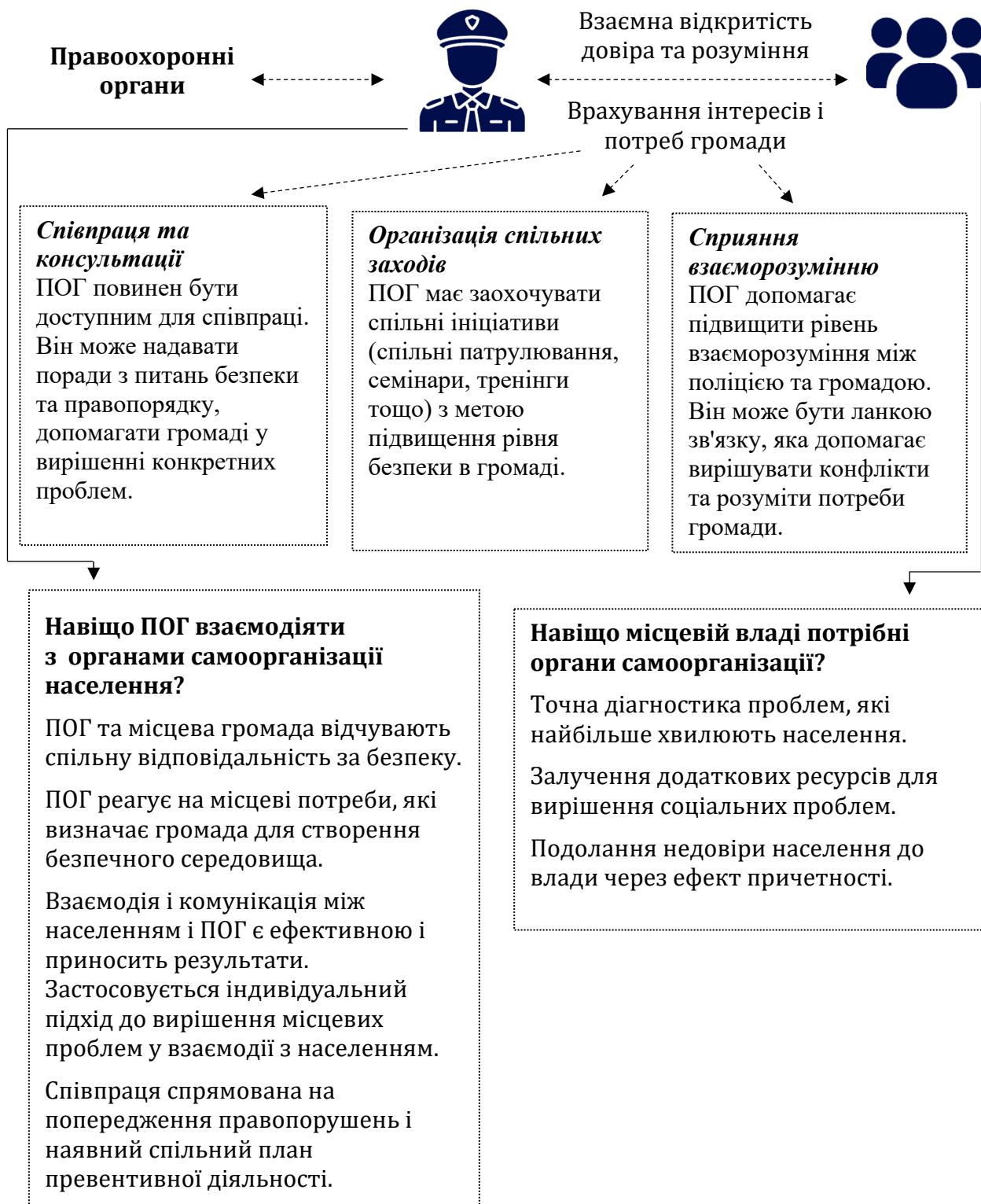
Громадськість і органи самоорганізації можуть бути залучені до прийняття рішень стосовно безпекової діяльності офіцера громади в рамках громадських рад, комітетів або консультаційних органів. Це дозволяє враховувати потреби та погляди громади при розробці стратегій безпеки.

- 03** ➔ **Обмін інформацією:**
ПОГ повинен надавати інформацію щодо кримінальної ситуації та заходів з підвищення безпеки громаді.
Громадськість також може надавати інформацію поліції про потенційні проблеми або підозрілих дій, які можуть допомогти в розслідуванні злочинів.
- 04** ➔ **Навчання та підвищення правосвідомості:**
ПОГ можуть проводити навчальні заходи для громадськості та органів самоорганізації населення щодо запобігання злочинам, форм та методів співпраці з поліцією.
- 05** ➔ **Спільні ініціативи:**
Громада та ПОГ можуть спільно розробляти та впроваджувати проекти та ініціативи, спрямовані на покращення безпеки та якості життя у громаді.
- 06** ➔ **Врегулювання конфліктів:**
ПОГ можуть неупереджено допомагати вирішувати конфлікти та розбіжності між різними групами громадськості або органами самоорганізації.
- 07** ➔ **Відкритість та співпраця:**
ПОГ має бути відкритим для співпраці з громадськістю та органами самоорганізації населення. Він повинен створити можливість для громадян висловлювати свої побоювання та ідеї, а також повинен відповідати на їх запити та питання.
- 08** ➔ **Регулярні зустрічі та консультації:**
Проведення зустрічей, консультацій та громадських обговорень може допомогти виявити основні проблеми та потреби громади і знайти спільні шляхи їх вирішення.
- 09** ➔ **Реагування на події:**
ПОГ повинні бути готові реагувати на події та кризові ситуації, а також співпрацювати з громадськістю та органами самоорганізації населення для надання допомоги та врегулювання конфліктів.

9.2. Взаємодія ПОГ та органів самоорганізації населення

Органи самоорганізації населення – це представницькі органи, що створюються жителями, які проживають на законних підставах на території села, селища, міста або їх частин (будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, районів у містах, сільські, селищні комітети), для вирішення окремих питань місцевого значення

9.3. Взаємодія ПОГ з місцевими органами державної влади

Обласні та районні ради – це органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад міст, у межах наданих їм законам повноважень.

Окремі повноваження обласних і районних рад:

<p>1. Соціальні Прийняття рішень про проведення консультацій і опитувань, створення/ вступ до добровільних об'єднань з метою представлення спільних інтересів громади.</p>	<p>2. Організаційні Проведення всеукраїнських референдумів та виборів органів державної влади і місцевого самоврядування, укладення угод про об'єднання єврорегіонального співробітництва.</p>	<p>3. Управлінські Затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку, управління об'єктами комунальної власності, встановлення заборон на провадження суб'єктами господарювання господарської діяльності.</p>	<p>4. Правоохоронні Заслуховування інформації органів поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку; підготовка територіальної оборони; прийняття рішень з питань боротьби із надзвичайними ситуаціями.</p>
---	---	--	--

Прийняття ПОГ конкретних та ефективних заходів, необхідних для вирішення безпекових питань місцевого значення з урахуванням потреб уразливих категорій населення:

Наради, відкриті зустрічі та гласні виступи щодо стану дотримання законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результатів своєї

Звітування ПОГ, тобто періодичне (не рідше ніж двічі на рік) інформування виконавчого органу місцевого самоврядування територіальної громади

Звірки щодо кількості громадських формувань з охорони громадського порядку та їх членів, подання пропозицій щодо їх діяльності, виконання статутних прав та обов'язків.

діяльності на відповідній поліцейській дільниці, розроблення спільних заходів із забезпечення правопорядку (спільних рейдів).	про стан дотримання правопорядку на поліцейській дільниці, ужиті заходи із запобігання правопорушенням.
---	---

9.4. Методи розв'язання ПОГ проблем населення на поліцейській дільниці

Принципи роботи ПОГ на поліцейській дільниці

- 01** ➔ **Особистий підхід:**
Люди повинні відчувати, що Ви – їх поліція.
- іменні таблички;
 - візитки;
 - номери мобільних телефонів;
 - адреси електронної пошти;
 - подальше спілкування за допомогою контактних даних.
- 02** ➔ **Позитивна взаємодія:**
Використовуйте будь-яку можливість для позитивних контактів з людьми.
- шанобливе ставлення;
 - дружнє ставлення;
 - готовність допомогти;
 - допомога жертвам злочинів;
 - відвідування установ, підприємств, місць відпочинку громадян, шкіл, ринків;
 - спілкування з місцевими мешканцями;
 - соціальні мережі.
- 03** ➔ **Партнерство:**
Співпрацюйте з людьми й групами, щоб зробити поліцейську дільницю безпечнішою.
- групи місцевої громади;
 - групи мешканців, домовласників;
 - місцеві активісти;
 - студенти;
 - підприємці;
 - соціальні служби;
 - неурядові організації;
 - приватні охоронні фірми.

Приклад моделі розв'язання проблем за методом «САРА» (Сканування, Аналіз, Реакція, Аналітична оцінка)

01 ➔ Сканування:

- складіть перелік проблем злочинності, забезпечення безпеки й життєздатності громади;
- оберіть одну проблему зі переліку, встановіть пріоритети;
- чітко сформулюйте проблему.

02 ➔ Аналіз:

- використовуйте **трикутник вирішення проблеми**;
- визначте першопричини проблеми і партнерів із співпраці.

03 ➔ Реакція:

- які стратегії необхідно використовувати для зниження гостроти або усунення проблеми?
- що ще необхідно зробити?
- хто повинен виконувати дії?

04 ➔ Аналітична оцінка:

- яким є результат зроблених зусиль?
- що ще необхідно зробити?
- хто повинен виконувати дії?
- наскільки ефективною виявилася стратегія?

Трикутник вирішення проблем

Для полегшення процесу вирішення проблем в громаді існує безліч різних технологій (методів), які можна використовувати поліцейському. Одним із таких методів є так званий «трикутник проблеми».

Цей метод пропонує простий спосіб візуалізації та розуміння механізму вчинення правопорушення чи виникнення проблеми.⁷¹

Для того, щоб проблема виникла, повинні існувати три речі: злочинець (джерело проблеми), жертва (заявник) та місце вчинення правопорушення (місце проблеми).⁷²

⁷¹ Desire, Ability and Opportunity: The Concept of the Crime Prevention Triangle. URL: <https://tinyurl.com/yyp4n7kw>

⁷² The Crime Triangle. Tribal Oriented Policing Strategies. URL: <https://ncjtc-static.fvtc.edu/Resources/RS00002721.pdf>

Цей метод говорить, якщо поліцейський зможе усунути будь-який компонент цього трикутника, то проблема не виникне або правопорушення не відбудеться.

Приклад № 1

Фабула: «Особа проходить через темний паркінг і на неї здійснюється напад».

Якщо розібрати цю ситуацію з позицій «трикутника вирішення проблем», то можна висловити три тези:

- якби людина не заходила на паркінг, нападник залишився б ховатися і напад би не відбувся;
- якби на паркінгу не було б темно, людина могла б побачити нападника (нападник не зміг би сховатися) і нападу б не відбулося;
- без присутності нападника, людина спокійно пройшла б через паркінг.

Зрозуміло, що якщо ми стратегічно ліквідуємо одну сторону трикутника, ми попередимо злочин чи правопорушення.

Однак шанси на успіх збільшуються, якщо можна усунути більше однієї сторони трикутника.⁷³

⁷³ Бугайчук К.Л. Трикутник вирішення проблем, як основна технологія «Community Policing» // Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (21--22 серпня 2020 р., м. Запоріжжя). 2020. Запоріжжя. Класичний приватний університет. С. 68-69

Приклад № 2

Фабула: «На дільниці зростає кількість крадіжок».

1. Як можна вплинути на особу злочинця? Можна усунути злочинця від місця потенційного вчинення правопорушення шляхом встановлення додаткових засобів відеоспостереження, запровадити спільне патрулювання в житлових кварталах та ін. Зазвичай злочинці не мають намірів попадати на очі місцевим мешканцям та іншим стороннім особам. Вони прагнуть знаходити місця де може бути якомога менше людей, а отже змушені будуть шукати інші місця для вчинення протиправних дій.

2. Як можна вплинути на місце злочину? Можна зробити місця вчинення крадіжок менш привабливим для потенційних злочинців. Наприклад, встановити додаткові замки, обрізати дерева, встановити додаткове світло, закрити вікна жалюзі, встановити додаткову сигналізацію, обмежити в'їзд до певної території або розчистити її периметр тощо.

3. Як можна вплинути на особу потенційного потерпілого? Проведіть профілактичну роботу із місцевими мешканцями щодо правил особистої безпеки вдома чи на вулиці. Можна помітити спеціальними ідентифікаторами коштовні речі. Можна порекомендувати мешканцям пройти курси самооборони, носити із собою засоби самозахисту та ін.⁷⁴

10. ВЗАЄМОДІЯ ПОГ ІЗ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ, ОРГАНАМИ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ

10.1. Взаємодія ПОГ та закладів освіти

Заклад освіти - юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність.

Учасники освітнього процесу - здобувачі освіти; педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники; батьки здобувачів освіти; фізичні особи, які провадять освітню діяльність; інші особи, передбачені

⁷⁴ Бугайчук К.Л. Трикутник вирішення проблем, як основна технологія «Community Policing» // Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (21--22 серпня 2020 р., м. Запоріжжя). 2020. Запоріжжя. Класичний приватний університет. С. 68-69

спеціальними законами та залучені до освітнього процесу у порядку, що встановлюється закладом освіти.⁷⁵

Мета взаємодії:

- забезпечення безпечного освітнього середовища;
- налагодження відкритого продуктивного діалогу учнів/слухачів з працівниками поліції при обговоренні важливих правових проблем та формування їхньої правосвідомої поведінки як у закладі освіти, так і поза його межами;
- швидке реагування на прояви девіантної поведінки учасників освітнього процесу;
- попередження вчинення учасниками освітнього процесу адміністративних, кримінальних правопорушень.

Форми взаємодії:

- присутність ПОГ у закладах освіти і проведення профілактичної роботи з учасниками освітнього процесу та залучення їх до позитивних видів діяльності і поведінки;
- формування і підтримка взаємин, заснованих на довірі та повазі із здобувачами освіти, їх батьками, адміністрацією та педагогічним/науково-педагогічним складом закладу освіти;
- участь у зборах, які стосуються профілактики правопорушень, та якщо необхідно, участь у зборах батьківського комітету та на шкільних педагогічних нарадах;
- забезпечення вчасного та ефективного реагування на виклики з боку відповідальної особи закладу освіти;
- проведення загальної та індивідуальної профілактики у закладах освіти (проведення лекцій, бесід).

10.2. Взаємодія ПОГ із службою у справах дітей та органами опіки і піклування

Органи опіки та піклування провадять діяльність із соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі забезпечення їх права на виховання у сім'ї, надання статусу дитини-

⁷⁵ Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, із захисту особистих та майнових прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству.

Соціальний захист дітей - комплекс заходів і засобів соціально-економічного та правового характеру, щодо забезпечення прав дітей на життя, розвиток, виховання, освіту, медичне обслуговування, надання матеріальної підтримки.^{76 77}

Мета взаємодії:

- захист прав та законних інтересів дітей;
- профілактика вчинення правопорушень дітьми та щодо дітей;
- усунення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень дітьми та стосовно них.
- створення належних умов для забезпечення реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї;
- підтримка сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- захист прав дітей, сім'я яких опинилась у складних життєвих обставинах.

Форми взаємодії:

- обмін інформацією щодо вчинення протиправних дій дітьми та щодо дітей (протягом доби, а у невідкладних випадках-негайно);
- проведення звірок з подальшим отриманням копій відповідних документів та матеріалів, що підтверджують обставини чи факти: жорстокого поводження з дітьми; насильства щодо дітей та за їх участю; вчинення сексуального насильства стосовно дитини; притягнення законних представників до відповідальності за ухилення від виконання

⁷⁶ Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text>

⁷⁷ Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>

своїх батьківських обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання дитини; злісного невиконання встановлених законом обов'язків по догляду за дитиною; загрози життю та здоров'ю дитини; де діти постраждали від торгівлі людьми;

- виявлення та надання допомоги дітям, які опинились в складних життєвих обставинах;
- спільне реагування на випадки, коли дитина залишилась без батьківського піклування;
- проведення спільної профілактичної роботи з дітьми та членами їх родини, які потрапили у складні життєві обставини, проведення перевірок таких родин за місцем мешкання;
- спільна профілактична робота із категоріями дітей, які перебувають на профілактичному обліку в поліцейському підрозділі ювенальної превенції;
- спільна робота з дітьми, щодо яких існує загроза жорстокого поводження та які перебувають на обліку служб у справах дітей з підстави жорстокого поводження з ними;
- спільна участь у рейдах «Діти вулиці», «Вокзал», «Неблагополучна сім'я» тощо.

11. КОМУНІКАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ОФІЦЕРА ГРОМАДИ

11.1. Алгоритм вирішення конфліктів в роботі ПОГ

01 ➔ **Оцінка конфлікту. Чи потрібне втручання ПОГ?**

- Чи знайомі між собою його учасники?
- Чи перейшов конфлікт у ситуацію застосування сили?
- Чи потребується комусь домедична допомога?
- Якщо мало місце домашнє насильство, чи були при цьому присутні діти, де вони зараз?
- Чи були очевидці події, які б могли у разі необхідності надати допомогу у розслідуванні ситуації?

02 ➔ **Зупинка конфлікту (втручання, зупинка активної фази, фізичне розведення сторін):**

- Підійти, привернути увагу сторін.
- Привітатися (допустиме збільшення гучності задля привернення уваги).

- При агресивній поведінці учасників по відношенню один до одного, допустиме створення фізичного бар'єру між ними.
- При агресивній поведінці, розвести учасників на відстань 2-3 метри один від одного.
- Необхідно давати чіткі та зрозумілі інструкції для учасників (*«Будь-ласка, в двох реченнях викладіть суть конфлікту», «Прошу Вас відійти на два метри від...»*).

03 ➔ **Зниження рівня емоційності учасників конфлікту:**

- Дати попити води.
- Зменшити використання сторонами нецензурної лексики та образливих слів.
- Дати можливість сторонам висловити позицію по відношенню до конфлікту.
- Спитати сторони про бажаний для них варіант розв'язання конфлікту. (*«Чого би Ви хотіли від...», «Який варіант вирішення конфлікту Вас би влаштував?»*).
- Продемонструвати можливі наслідки розвитку конфлікту. (*«При продовженні конфлікту я буду вимушений скласти протокол про адміністративне правопорушення та затримати Вас», «Ваші дії можуть бути оцінені як хуліганство, що загрожує Вам наступними наслідками...»*).
- Спонукаати до промовляння своїх емоцій.

04 ➔ **Розгляд справи по суті (викладення сторонами свого бачення).**

Застосування одної з тактик вирішення конфлікту: почергове вислуховування, фіксація позицій, фіксація наслідків, тиск.

05 ➔ **Пошук рішення конфлікту, що задовольняє всі сторони (при можливості).**

- **Що:** Пропозиція сторонам знайти рішення, яке задовольнить кожного.
- **Як:** Який варіант вирішення конфлікту задовольнив би Вас? Як ви вважаєте, чи погодиться на нього інша сторона? Ви врахуєте інтереси іншого цим рішенням?

- **Коли:** немає єдиного вірного рішення та/або сторони знайомі між собою.

1. Почергове вислуховування

Коли:

Стадія гострого конфлікту.
Доступні всі сторони конфлікту.
Ускладнена комунікація (багато агресії, паралельних діалогів).
Необхідність визначити суть конфлікту/ проблеми.

Як:

По черзі надати слово сторонам.
Однакова кількість уваги кожному.
При необхідності можна фізично розвести сторони.

2. Фіксація позицій

Що: кожна сторона повинна в двох реченнях викласти суть конфлікту.

Як:

Будь-ласка заспокойтесь та коротко, в двох реченнях, поясніть що трапилось.

Що Ви хочете, щоб я зробив?

Поясніть як конкретно я можу вирішити дане питання?

Коли:

Учасники конфлікту стурбовані, емоційні, перелякані (в такий спосіб можна їх заспокоїти).

Коли є декілька свідків/учасників конфлікту (в такий спосіб ПОГ перехоплює ініціативу в розмові).

3. Фіксація наслідків

Що: демонстрація наслідків розвитку конфлікту.

Як:

Якщо Ви продовжите вживати ненормативну лексику, я буду змушений скласти протокол.
Якщо Ви продовжите вживати ненормативну лексику, я буду змушений повідомити Ваших батьків.
Якщо ми зараз, заспокоїмось, я думаю, ми обмежимось простим попередженням.

Коли:

Сторони не мають принципового конфлікту, не будуть йти до кінця, вони здатні усвідомити сутність справ.

4. Тиск

Що: тиск на одну із сторін (акцент на помилковості її позиції) з метою прийняття позиції іншої.

Коли:

Наявність єдиного вірного рішення.

Відсутність часу для вирішення конфлікту.

Значна перевага у силових засобах/ресурсах.

Немає потреби у створенні доброзичливих відносин у подальшому.

Правила поведінки ПОГ при спілкуванні з громадянами:

1. Слідкувати за власною безпекою.
2. Постійно утримувати всі сторони конфлікту в полі зору.
3. Впевнений и спокійний тон мовлення, жестикуляція, інтонації, при цьому допустимий голосний, але спокійний тон.
4. Початково, спілкування має бути направлене на зниження рівня емоційності сторін конфлікту, на другому етапі – на з'ясування обставин конфлікту.
5. Слід рішуче зупиняти «перепалки» та одночасні агресивні вигуки, а учасники конфлікту повинні розмовляти по черзі.
6. По можливості, треба зупиняти використання нецензурної лексики сторонами конфлікту.

11.2. Спілкування ПОГ в особливих умовах (алгоритми та рекомендації)

Алгоритм комунікації з іноземцем:

1. Представитися, за потреби пред'явити службове посвідчення.
2. Виявляти доброзичливість мімікою.
3. При зверненні до особи встановити, чи розуміє вона українську мову або чи є мова прийнятна для обох сторін.

4. Якщо іноземець не розуміє українську або не встановлено прийнятну для обох сторін мову потрібно встановити, чи є поруч хтось, хто міг би перекласти суть розмови, людина із знанням мови.

4.1. При наявності доступу до мережі Інтернет можливо використати он-лайн перекладачі.

4. Якщо іноземець розуміє українську або є мова прийнятна для обох сторін необхідно перейти на мову, зрозумілу іноземцеві, знизити темп мовлення, активно інтонувати, виділяти логічні наголосу.

4.1. Якщо посередника не знайшлося, перейти на мову жестів, використовуючи слова, що можуть мати однакові значення в різних

4.2. Визначити мову спілкування та мовах (police, help, documents, metro використати перекладач для та ін.). спілкування

5. Перевірити у особи документи, а за потреби доставити до територіального органу поліції та викликати перекладача.

Алгоритм комунікації з особою, що знаходиться в стані алкогольного сп'яніння:

1. Встановити, чи може людина розмовляти: «Ви мене чуєте?».
2. Попросити повторити за Вами певну фразу, переконатися, що Вас не тільки чують, але й розуміють.
3. Визначити, чи потрібна медична допомога, у разі необхідності викликати ШМД.
6. Якщо особа спроможна говорити (або ж за наявності у неї документів), встановити її П.І.Б., місце проживання.
4. Спробувати зв'язатися з рідними або близькими особи, повідомити про місце її перебування.
5. Спробувати знайти тверезого родича чи друга людини у стані сп'яніння, оскільки вони краще знають, як можна вгамувати сп'янілого, яка його типова поведінка в такому стані.
6. Не залишати сп'янілого наодинці, адже він може завдати шкоди іншим людям, ненавмисно отримати тілесні ушкодження, замерзнути при поганій погоді, захлинутись рвотними масами.
7. Розглянути можливість застосування поліцейського піклування (ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію»), віддати його родичам, доставити додому, у місце, де особа буде під наглядом.⁷⁸

Додаткова інформація:

1. **Найнебезпечнішим** є спілкування із особою у легкій та середній стадії сп'яніння: вона вже може бути неконтрольована ментально і ще досить добре себе контролювати аби завдати шкоди.

⁷⁸ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

2. **В комунікації** потрібно підстроюватись під манеру людини вести комунікацію, надавати перевагу простим реченням, словам. Комунікація повинна бути простою, із чіткою вимовою, без натяків, повільною.

3. Ключові слова можуть бути єдиним, що впізнає люди у стані сп'яніння, тому не потрібно використовувати негативні ключові слова, краще застосовувати позитивні формули (наприклад, давайте будемо друзями).

4. **Гумор** може бути допустимий, але потрібно жартувати обережно та зупинитись якщо особа починає сердитись чи жартувати у відповідь.

5. **Чітко** але обережно повідомляйте особі, які дії потрібно робити. Повторюйте це час від часу, якщо вона «забула» чи втратила увагу.

Принципи комунікації з особою, яка має ознаками психічної хвороби:

1. Відношення на рівних: ведіть комунікацію, ніби особа є рівною Вам.
2. Підкреслюйте своїм ставленням, що людина є дорослою.
3. Якщо вам потрібно, щоб особа виконала певні дії, варто розбивати задачу на декілька більш дрібних, та поступово, просуватись до мети, адже особа може не сприймати складні фрази та довгі речення.
4. Пам'ятайте, що такі особи не завжди здатні пояснити свої дії;
5. Необхідно розмовляти спокійно, доброзичливо, мінімізуючи нотації та повчання.

Принципи комунікації з громадянами, що повернулись із зони бойових дій:

1. Загальне ставлення – обережна повага.
2. Уникати різких рухів, гучного тону.
3. Уникати погроз, наказів, використання авторитарного стилю у спілкуванні, силових дій по відношенню до співбесідника.
4. Варіанти відповідей у випадку провокативних питань («Чому Ви тут, а не на фронті?»):
 - Необхідно забезпечити лад у тилу та захисти правопорядок.

- Кожен з нас виконує накази та присягу, яку давав Українському народу, зараз я знаходжусь за своїм місцем проходження служби.
- Ми маємо достатньо ворогів, щоб ще один із одним сваритись.

Принципи комунікації особами, що пропонують неправомірну вигоду або погрожують ПОГ:

1. У випадку загроз чи спроб вирішити справу «без оформлення», повідомити, що вся розмова записується приладами відео фіксації, пояснити, що такі дії можуть мати ознаки корупційного діяння.
2. Якщо громадянин дзвонить комусь і пропонує поліцейському поспілкуватись із «важливою людиною», відмовитись брати телефон, посилаючись на пряму заборону брати чи використовувати мобільні телефони сторонніх осіб.
3. Якщо громадянин посилається на знайомство із відомими особами/чиновниками поліції необхідно провести стандартну схеми протидії маніпуляціям: «Я розумію, але він не скоював нічого протиправного. В той же час, Ви вчинили правопорушення».

ДОДАТОК

Анкета для аудиту безпеки та доступності будинку і прибудинкової території⁷⁹ ⁸⁰

Адреса: _____

Дата проведення: _____

Склад учасників аудиту:

Коротка характеристика будинку:

Рік будівництва	
Кількість поверхів	
Кількість під'їздів	
Наявність ліфту	
Інші особливості	

№	Критерій безпеки	Так/Ні (+ / -)	Виявлені проблеми/ Рекомендації щодо змін
I. Вхід до будинку (для кожного під'їзду окремо)			
1.	Чи добре освітлений вхід до під'їзду?		
2.	Чи наявні вказівники номеру під'їзду з номерами квартир? Чи достатньо вони освітлені?		
3.	Чи є безпечними сходи та підхід до під'їзду, чи не мають вони пошкоджень, вибоїн?		
4.	Чи не є сходи та підхід до під'їзду слизькими під час дощу, снігу? Чи обладнані вони відповідним захистом?		
5.	Чи є позначка завершення переходу зі сходів на тротуар (лінія яскравим кольором)?		
6.	Чи мають доступ до під'їзду люди на візках, а також особи зі спеціальними потребами руху?		

⁷⁹ Аудит безпеки та доступності багатоквартирного будинку: змініть свій дім на краще: практичний посібник для співвласників, менеджерів та управителів багатоквартирних будинків. Проект «Енергоефективність у житловому секторі України». К.: 2019. С. 6-16

⁸⁰ Аудит безпеки та доступності багатоквартирного будинку та прибудинкової території в умовах воєнного стану: практичний посібник для мешканців, співвласників, ОСББ, менеджерів та управителів багатоквартирних будинків. Проект «Енергоефективність у житловому секторі України». К.: 2023. С. 9-26

	Люди з дитячими візочками? Чи обладнані сходи пандусом з перилами?		
7.	Чи встановлені прилади автоматичного зачинення дверей під'їзду (кодовий замок, домофон) і/або чи є консьерж?		
8.	Чи є відеоспостереження на вході до будинку?		
9.	Ваші спостереження:		
II. Місця загального користування в будинку			
Вказівники та інформація у під'їздах			
10.	Чи встановлена інформаційна дошка у під'їзді?		
11.	Чи розміщено контактні телефони екстрених служб допомоги, аварійної служби, контакти ОСББ/управителя тощо?		
12.	Чи розміщено важливу інформацію, що стосується повсякденного життя будинку? (графіки подачі води/тепла, актуальні оголошення тощо)		
13.	Чи легко зрозуміти вказівники поверхів? Чи зможе їх розгледіти особа з проблемами зору?		
14.	Ваші спостереження:		
Освітлення під'їзду			
15.	Чи достатньо освітлений вхід до приміщення (холу) під'їзду?		
16.	Чи достатній рівень освітлення інформаційної дошки?		
17.	Чи освітлено доступ до ліфту?		
18.	Чи освітлено ліфт?		
19.	Чи освітлені всі сходи?		
20.	Чи освітлені всі майданчики на поверхах?		
21.	Чи освітлені всі вказівники номерів поверхів та номери квартир?		
22.	Чи освітлено доступ до підвалу?		
23.	Чи освітлено доступ до горища?		
24.	Чи є місця, в яких освітлення занадто яскраве чи занадто тъмяне?		
25.	Чи добре прилади освітлення покривають територію, на яку вони розраховані?		
26.	Чи є потреба в додатковому освітленні окремих місць у денний період?		
27.	Ваші спостереження:		
Доступність та безпека ліфту, сходів і сходових клітин			
28.	Чи є доступ на сходах і до ліфту для людей на інвалідних візках та для осіб зі спеціальними потребами руху?		
29.	Чи є доступ на сходах і до ліфту людям з дитячими візочками?		

30.	Чи сходи і підлога в під'їзді безпечні, коли мокрі (зокрема, в дощовий період, після миття)?		
31.	Чи обладнані сходи перилами та чи є вони справними й безпечними?		
32.	Чи є окремі місця в будинку, де можна почуватись некомфортно? Чи почує хтось, якщо ви проситимете допомоги в надзвичайній ситуації або під час нападу?		
33.	Чи встановлене відеоспостереження у під'їзді, зокрема на сходових клітинах, сходах, у ліфті?		
34.	Чи наявні в ліфті символи, які дають достатню інформацію про номери поверхів?		
35.	Чи зображені номери поверхів так, щоб їх могли зрозуміти люди з проблемами зору (шрифтом Брайля, випуклі цифри тощо)?		
36.	Чи працює кнопка виклику аварійної служби?		
37.	Чи наявна в ліфті зрозуміла інформація про правила користування ним, зокрема для дітей?		
38.	Ваші спостереження:		
Підвал			
39.	Чи можуть сторонні люди потрапити в підвальні приміщення?		
40.	Чи відсутні ознаки поганого технічного стану та дотримання санітарних норм підвалу, які можуть бути небезпечними для життя та здоров'я людей?		
41.	Ваші спостереження:		
Горище, дах			
42.	Чи є вхід/входи на горище та на дах надійно убезпеченими від сторонніх людей? (в тому числі дітей та підлітків)		
43.	Чи відсутні ознаки поганого технічного стану та дотримання санітарних норм горища та даху, які можуть бути небезпечними для життя та здоров'я людей?		
44.	Ваші спостереження:		
III. Прибудинкова територія			
Вказівники на будинку			
45.	Чи можливо легко знайти шлях до будинку по вказівниках вулиці та номеру, якби ви були не знайомі з цим місцем?		
46.	Чи достатньо освітлені ці вказівники? Чи можна їх розгледіти з відстані 25 метрів?		
47.	Ваші спостереження:		

Загальна безпека та доступність прибудинкової території			
48.	Чи є можливість вільного проїзду пожежних машин, машин швидкої допомоги та інших служб екстреної допомоги до будинку?		
49.	Чи можна зрізати кути на розі вулиці по дорозі до будинку? Чи безпечно йти цими шляхами, чи є там доріжки та освітлення?		
50.	Чи можна безпосередньо потрапити з вулиці до будинку? Якщо є арка, інше подвір'я будинку тощо, чи достатньо вони безпечні та освітлені? Якщо є сходи, чи обладнані вони перилами? Чи їх стан достатньо безпечний? Чи є пандус? Чи достатньо вони освітлені?		
51.	Чи відсутні перешкоди для пересування для людей з проблемами пересування (на візку, на милицях тощо), а також у взутті на підборах? (вибоїни, вибита бруківка тощо)		
52.	Чи є індикатори, що позначають сходи, високий бордюр тощо для людей з вадами зору?		
53.	Чи відсутні графіті на стінах? Чи відсутні ознаки вандалізму, расистські, сексистські та інші принизливі гасла, зображення, значки?		
54.	Чи відсутні інші фактори, які можна віднести до небезпечних для пішоходів при пересуванні прибудинковою територією?		
55.	Ваші спостереження:		
Поле видимості перед будинком та ізоляція			
56.	Чи є відчуття безпеки на прибудинковій території? Чи можете ви чітко бачити те, що попереду вас, коли прямуєте до будинку або з будинку? Чи не закривається поле огляду гострими кутами, рекламними щитами, стінами, кущами, тощо?		
57.	Чи відсутні на прибудинковій території місця, де може сховатися зловмисник?		
58.	Чи безпечними є підходи до сміттєвих баків?		
59.	Наскільки добре освітлені тротуари та пішохідна зона?		
60.	Чи є камери спостереження (в тому числі на інших будинках та закладах), на яких фіксується те, що відбувається на прибудинковій території?		
61.	Ваші спостереження:		

Дитячі майданчики			
62.	<p>Чи відсутні очевидні несправності ігрового обладнання на дитячому майданчику?</p> <p>Чи достатньо стійка конструкція?</p> <p>Чи відсутні ознаки гниття деревини, корозії металічних частин?</p> <p>Чи не потребує щось термінового ремонту або демонтажу?</p>		
63.	<p>Чи відсутні потенційно небезпечні сторонні предмети (скло, пляшки, банки, поліетиленові пакети тощо)?</p>		
64.	<p>Чи є інформаційні таблички, які вказують дорослим та дітям, як правильно користуватися ігровим приладдям, аби уникнути небезпеки та травмування, а також контактна інформація служби експлуатації майданчика, служб екстреної допомоги тощо?</p>		
65.	<p>Чи проводився функціональний огляд обладнання протягом останнього кварталу?</p> <p>Чи проводився основний щорічний огляд на відповідність технічного стану вимогам безпеки?</p>		
66.	Ваші спостереження:		
Паркування			
67.	<p>Чи відсутні стихійні паркування, які перешкоджають проїзду служб екстреної допомоги?</p>		
68.	<p>Чи відсутні стихійні паркування, які перешкоджають проходу пішоходів, проїзду людей на візках або людей з дитячими візочками, які суттєво обмежують видимість, створюючи цим небезпеку?</p> <p>Чи вжито запобіжних заходів для обмеження такого паркування (загороджувальні стовпчики тощо)?</p>		
69.	<p>Чи добре освітлені облаштовані місця для паркування або в'їзд у гаражі?</p> <p>Чи безпечний та освітлений прохід до них?</p> <p>Чи убезпечені освітленням припарковані на них авто від можливих протиправних дій?</p>		
70.	<p>Чи убезпечені від сторонніх людей місця паркування та гаражі?</p>		
71.	<p>Чи достатньо близько від місць паркування можуть опинитися люди, якщо виникне потреба попросити про допомогу, виходячи з машини?</p>		
72.	Ваші спостереження:		

Дерева та рослинність			
73.	Чи відсутні аварійні дерева чи дерева, що потребують обрізки?		
74.	Чи відсутні на прибудинковій території рослини, які можуть бути небезпечними для людей, що страждають на поширені алергічні реакції (такі як амброзія, тополі тощо)?		
75.	Ваші спостереження:		
Тварини та птахи			
76.	Чи відсутні в цій місцевості небезпечні безпритульні тварини? Чи вжиті заходи для уникнення небезпеки, яку вони несуть?		
77.	Чи облаштоване місце для вигулу домашніх тварин та організоване прибирання за ними їхніми господарями?		
78.	Чи відсутні в цій місцевості тварини, господарі яких не дотримуються правил утримання та які можуть нести потенційну небезпеку?		
79.	Чи впроваджене правило дотримання дистанції від будинку при годуванні мешканцями диких птахів, які потенційно можуть переносити інфекції (голуби та ін.)?		
80.	Ваші спостереження:		

Висновки по результатах аудиту безпеки та доступності території будинку та прибудинкової території:

Ключові заходи, які були вжиті правлінням ОСББ/ менеджером будинку для досягнення безпеки та доступності:

- 1....
- 2...
- 3...

Ключові заходи безпеки та доступності, які необхідно вжити найближчим часом та план їх впровадження (можна заповнити на комп'ютері, або при потребі рукописного заповнення – збільшити комірки в таблиці перед друком)

№	Захід безпеки та доступності	Коротка характеристика	Джерело виконання			Відповідальний/а/і
			Буде виконаний у рамках поточного кошторису	На виконання потрібне затвердження додаткового кошторису	Для виконання потрібне звернення до...	

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

1. Аудит безпеки територій. Безпечно для жінки - безпечно для всіх / Олена Сулова, Леся Нечипоренко. К.: 2018. 12 с.
2. Аудит безпеки та доступності багатоквартирного будинку: змініть свій дім на краще: практичний посібник для співвласників, менеджерів та управителів багатоквартирних будинків. Проект «Енергоефективність у житловому секторі України». К.: 2019. 16 с.
3. Аудит безпеки та доступності багатоквартирного будинку та прибудинкової території в умовах воєнного стану: практичний посібник для мешканців, співвласників, ОСББ, менеджерів та управителів багатоквартирних будинків. Проект «Енергоефективність у житловому секторі України». К.: 2023. 36 с.
4. Безпечні міста та безпечні громадські простори для жінок і дівчат Методичні рекомендації з проведення аудиту безпеки та реалізації глобальної флагманської ініціативи ООН Жінки. К.: 2021. 31 с.
5. Бугайчук К.Л. Трикутник вирішення проблем, як основна технологія «Community Policing» // Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (21--22 серпня 2020 р., м. Запоріжжя). 2020. Запоріжжя. Класичний приватний університет. С. 68-69.
6. Посібник для підвищення кваліфікації працівників органів та підрозділів Національної поліції України / О.І. Безпалова, К.Л. Бугайчук, А.В. Войціховський та ін. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС. 2019. 132 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
9. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 № 2807-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>
11. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

13. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

14. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text>

а. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС України від 04.11.2003 № 1303/203 URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/REG8645?an=580&ed=2003_11_04

15. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>

16. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

17. Про затвердження Правил утримання технічних засобів регулювання дорожнього руху вулично-дорожньої мережі населених пунктів: Наказ Мінрегіону від 08.11.2017 № 296. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-17#Text>

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

БУГАЙЧУК Костянтин Леонідович
ВАСИЛЕНКО Віктор Михайлович
ЧИШКО Катерина Олександрівна
БАХАЄВА Альона Сергіївна

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОФІЦЕРІВ ГРОМАДИ В МІСТІ**

Практичний посібник

Редагування: *Т. Д. Мельник*
Внесення правок: *Т. Д. Мельник*
Комп'ютерне верстання: *К. М. Салашна*

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 16,3. Обл.-вид. арк. 6,1.
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.